

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „

Dglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 35.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 7. oktobra.

Dve vprašanji sta danes v naši državi, ki vzmirljato najširše plasti prebivalstva in od katerih rešitve največ zavisi zadovoljstvo naroda ter konsolidacija države. V mislih imamo draginjsko ter uradniško vprašanje. Obe ti vprašanji sta nas po svojih zlih posledicah pripeljali v naravnost kritično stanje. Draginja vsakdanjih potrebščin je poglavalna celotna pokrajina v pomankanju, nešteto rodbin v glad, javni namješčenec se je že potapljajal sredi gorja.

Na historični kronski seji, ki se je vršila v Ljubljani meseca avgusta, je z vsvo energijo nastopil minister Žerjav z zahtevo, da prelomi vlada z dotedanjo veleagrarno politiko, ki je tirala državo in narod v prepad. Poskušal je že preje pridobiti svoje tovariše v vladi, da ga podpro v protidraginjski akciji, a uspeti ni mogel. Veleagrarna smer ministra poljoprivrede je bila preveč jaka, da bi jo mogel vpogniti, sredi poljetja pa je vendarle padla odločitev v prilog Žerjavovim predlogom. Sam kralj je odločno izrazil željo, da treba brez odloga pomagati manj imovitim slojem ter kot najnujnejšo zadevo obravnati draginjski in uradniški problem.

Le kdor ima priliko ob blizu gledati dr. Žerjavo, kadar je v svojem elementu sredi najtežjega dela, lahko razume, kako ljubeznivo in energično se je ta nedostopni vzor energije in marljivosti lotil realiziranja v kronskem svetu storjenih sklepov. Zanimivo je, kako popisuje trudopolno službo dr. Žerjavo poslanec dr. Kukovec, njegov sostanovalec v Beogradu: »Ob 8. zjutraj je že v svojem kabinetu. Niti en dan ni prišel pred politretjo uro popoldne h kosilu, niti en večer pred poldevečo iz urada k večerji. Od obeda hodi domov, pa ne počiva, kar bi mu njegovo rahlo zdravje velevalo, temveč zopet delat. Na stanovanju so ga čakali že razni referenti, ki v predpopoldanskih urah v ministrstvu niso prišli na vrsto.

Zgodilo se je le to, da sta dva ostala pri referatu in se je eden poslovil, da pride jutri ob istem času. Toda dr. Žerjav ni samo vodja svojega nevelježnega ministrstva socialne politike, njegova močna roka se zelo čuti tudi v ministrstvu financ. Delo na carinah, ki naj nam očuvajo dovolj hrane, ni v manjši meri njegovo delo, nego ministrstva financ. Odredbe, ki so kljub nemarnemu zunanemu položaju, našo valuto gnale kvišku, so v veliki meri Žerjavovo delo. K temu dodajemo, da dr. Žerjav tudi še vsak trenutek poraja, da pohiti med svoje volilce in rojake ter jim poroča, pojasnjuje, jih bdi pri razvijanju nove misli, nove načrta. Neprestano delo je temu čudovitemu možu zdravilo in življenje.

Borba za uradniško pragmatiko je postavila daleč v ospredje tudi moža, kateremu je Ljubljana poverila svoj demokratski mandat. Dr. Kukovec pripoveduje v nekem svojem govoru o poslancu Reisnerju sledeče:

»Če stopite v narodno skupščino, najdete v prazni klubski sobi, ker so poslanci še večinoma na počitnicah, zopet Slovenca na velikem delu. Poslanec Reisner urejuje zapisnik predpoldanskih seje odseka za uradniško pragmatiko, obenem pa presoja z vseh strani države vpslane predloge uradniških organizacij ter že tudi pripravlja referat za jutrišnje sejo. Pri posvetovanju z ministrom za izenačenje zakonov dokazuje, kako se ne sme posamezno vprašanje po trenutnih razmerah soditi ampak kako treba paziti na določbe finansijskega značaja, da ne bodo vsled spremenjene valute in draginje neuporabljive, ampak prožne, da bodo podloga za dolga leta in sposobne v spremenjenih razmerah obdržati načelno veljavo. Poslanci debatirajo, predlagajo, a uklonijo se končnemu mnenju poslance Reisnerja, kajti vidijo, da ima predmet v svojem mezinju in da je na višini.

V času, ko je javno življenje mlade še neurejene države, izpostavljeno vednim nevarnostim, ko potrebuje domovina najmodrejših in najvestnejših državnikov, vidimo, da je našim rojakom poverjena vodilna vloga v najtežjih državnih poslih. Vzvišena nad domačo zavistjo, prezirajoč izbruhe demagoških in častihlepnih afuristov, se žrtvujeta ta dva odlična Jugoslovana za celotni jugoslovanski narod. Usoda stotisočev in milijonov je odvisna od njih trezne prevdarnosti.

Slovenski demokrati smo lahko tembolj ponosni na blagoslovljeno delo naših delavcev na najvažnejših mestih v državi, ker so to bili naši prvi politični voditelji. S tem večjim prezirom smemo zavrniti rentančenje in nerglanje onih prilikavh Slovencev, ki živijo le trenutku in samo sebi.

Minister Žerjav pred ljubljanskimi zaupniki

POROČILO O VAŽNIH AKTUALNIH VPRAŠANJH. — DR. ŽERJAV O LJUBLJANSKIH VOLTVAH. — PREDSTAVNIKI LJUBLJANSKIH ORGANIZACIJ MU IZREKAJO SOGLASNO ZAUPNICO.

Ljubljana, 7. oktobra.

Nocoj se je vršil v veliki dvorani Kazine sestanek ljubljanskih zaupnikov JDS, katerega so se udeležili v izrednem številu zastopniki vseh ljubljanskih organizacij JDS. Sestanek je otvoril posle vodeči predsednik dr. Dinok Puc, ki je med burnim pritrjevanjem pozdravil ministra dr. Žerjavo.

Minister dr. Gregor Žerjav je nato podal v poldruho uro trajajočem govoru izredno zanimivo poročilo. Izpno je opisal težave in dosedanje uspehe velike borbe proti draginji in razne mahinacije proti tej akciji, očrtal je pomen rednega budžeta in njegove nedostatkne ter napore, da se ti nedostatki popravijo. Podal je sliko državne aprovizacijske akcije v letih 1919. in 1920. ter pogrške, ki so se takrat zgodile. Nato je očrtal katastrofalno stanje, ko je letos poleti tik po sprejetju našega rednega budžeta pričelo obupno skakanje cen, dokler ni na kronskem svetu v Ljubljani v dneh vseokolskega zleta prevladala v vladi socialnopolitična smer nad veleagrarno, ravno v času, ko so interesi že zagotovo pričakovali, da bo cena moke dosegla celo 50 kron za 1 kg. Minister je prepričan, da bodo dosedanjim uspehom boja proti draginji gotovo sledili še novi, čeprav se velekapital trudi na vse načine, z ogromnimi gospodarskimi sredstvi, ki so mu na razpolago, z rovanjem, širjenjem neresničnih vesti ter z veliko politično in novinsko kampanjo in podpiranjem opozicijskih smeri, da zruši sedanjo vlado in spremeni njeno politiko. Na dejati se je, da se mu to ne posreči. Akcija se bo nadaljevala in cene ne le žitaricam in moki, ampak tudi masti, obleki in obutvi morajo še bolj pasti. Sedaj je vsakomur dovoljen prost uvoz živil iz inozemstva, dočim ostane prebitek Banata za spomladni izvoz na sever. Računa se, da bomo po pokritju celokupne lastne potrebe imeli še 100.000 vagonov žitne hrane za izvoz.

Posebno pažnjo bo posvetil minister za socialno politiko uradniški aprovizaciji. Glede preeskrbe uradništva z mastjo za polovico ceno je gosp. minister navajal posebno zanimiv slučaj, ko je neka firma ponudila 20 vagonov masti za polovico tržne cene, če se jej dovoli izvoz drugih količin. Samo na tem primeru je mogoče presoditi ogromne izvozne dobičke. Gosp. minister je dalje obširno referiral o akciji za izboljšanje naše valute in v zvezi z vsemi temi velevažnimi ukrepi je očrtal vpliv doseženih in pričakovanih uspehov na državni budžet in potrebne popravke ter na uradniško reformo.

Prešel je nato na zunanje politični položaj in na vojno opasnost, katero je odvrnila z modrim in zmernim nastopom naša diplomacija, končno pa je orisal, kako se izpolnjuje delo v vladi in skupščini z delom v občinah, zlasti v naših glavnih mestih. Tudi Ljubljana stoji pred velikimi nalogami. Izvesti jih bo mogla, ako se odločno postavi na stran pozitivnih državo tvornih činiteljev in če si svoj občinski svet v zvezi z vsemi temi velevažnimi ukrepi je očrtal vpliv doseženih in pričakovanih uspehov na državni budžet in potrebne popravke ter na uradniško reformo.

Bodočnost velikega Beograda

REFERAT BEOGRAJSKEGA PODŽUPANA NA SESTANKU BEOGRAJSKE KRAJEVNE ORGANIZACIJE. — ZA EDINSTVO STRANKE.

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Sinoči je priredil v hotelu Bristol odbor kraljeve organizacije demokratske stranke v Beogradu intimo večerjo, h kateri so bili povabljeni beograjski podžupan, demokratski ministri in narodni poslanci ter drugi ugledni pristaši stranke. Podžupan Bora Pajević je pozdravil prisotne in govoril o komunalni politiki mesta Beograda. Opozarjal je na mogočen razmah Beograda, ki se razvija v veliko industrijsko in trgovsko mesto, katero potrebuje prometnih sredstev, v prvi vrsti železniških postaj in pristanišč. Komisija za izdelavo generalnega regulacijskega načrta je sklenila, da ostane železniški kolodvor za osebni promet tam, kjer je danes, da se pa razširi; poleg tega se zgradi nov velik kolodvor za tovorne vlake na strani proti Donavi. Ob Donavi se zgradi še eno pristanišče. Veliki Beograd, ki bo obsegal Zemun in Pančevo, se mora spojiti z onostranskima obalama Save in Donave z mostovi. Za razširjenje Beograda obstoja več regulacijskih načrtov. Obdonavska železnica bi imela glavno postajo na Makisu. Zato pravijo nekateri, naj bo tudi pristanišče na Makisu. Vsi ti načrti bodo zahtevali velikih žrtv, katerih mesto ne bo samo zmo go. Pomagati bodo morali tudi Zemun in Pančevo, parlament in vlada in vsa država.

Govor je bil sprejet z velikim odobravanjem. Po večerji so govorili o notranjem položaju gg. Kumanudi, Pribičević, Marinković, dr. Ribar in Davidović. Poučarjali so, da je spor v demokratski stranki le trenutnega značaja in da bo stranka gotovo izšla iz te majhne krize še jačja, kakor je bila poprej.

GENERAL VRANGEL V DUBROVNIKU.

Split, 7. oktobra. (Izv.) Včeraj je došel v Dubrovnik v spremstvu štirih ruskih štabnih častnikov general Vrangel, ki si je ogledal mesto, popoldne pa se je ukrcal za Bakar.

Sporazum o sestavi češke vlade

PREDSEDNIK MASARYK PODPISAL IMENOVANJE NOVEGA KABINETA.

Praga, 7. oktobra. (Izv.) Predsednik republike je danes dopoldne sprejel voditelje koaliranih strank. Razpravljalo se je o vprašanjih, ki so v zvezi s sestavo novega kabineta. Dosegel se je popoln sporazum in predsednik je podpisal listo vlade. Novi kabinet je sestavljen nastopno:

Ministrski predsednik Švehla (agrarci) zunanji minister dr. Beneš (izven strank), notranji minister Malypetr (agrarci), narodna obramba Udrzal (agrarci), pravosodni minister Dolansky (ljudska stranka), finančni minister dr. Rašin (nar. demokrat), prometni minister Stribrny (nar. socialisti), prosvetni minister Bechyne (soc. demokrat), poljedelski minister dr. Hodža (slovaški agrarci), trgovinski minister dr. Novak (narodni demokrat),

minister za javna dela Srba (soc. demokrat), minister za socialno skrb Habrman (soc. demokrat), minister za zdravstvo dr. Šramek (klerikalec), minister za pošto in brzojav Tucky (soc. demokrat), minister za unifikacijo dr. Markovič (slovaški soc. demokrat), minister za Slovaško dr. Kallay (izven strank).

Zakasnitev objave ministrske liste je povzročila do zadnjega momenta trajajoča borba med strankami za razdelitev portfeljev. Ob treh popoldne je predsednik republike sprejel odstopivše ministre, narkar so novi ministri prisegli. Ob petih popoldne se je vršila že prva seja ministrskega sveta.

V novem kabinetu so vsi člani izvrševalnega parlamentarnega odbora Petke. Parlament se bo najbrže sestel 24. oktobra. Vlado program bo poudarjal enakopravnost industrijske in poljedelske produkcije; nadalje se pričakuje od nove vlade, da bo izdala jezikovno naredbo,

Novi sklepi zaveznikov glede Tracije

ZOPETNA POSVETOVANJA V PARIZU. — SKRAJNE KONCESIJE TURČIJI.

Pariz, 7. oktobra. (Izv.) Takoj po poročilu o prekinjenju pogajanj v Mudaniji se je sestel včeraj ministrski svet pod predsedstvom predsednika republike g. Milleranda. O seji se ni izdalo nikako poročilo, pač pa se je doznalo, da je francoska vlada izrazila željo, da se posvetuje o nastalem položaju zopet z angleško in italijansko vlado. Sinoči se je prijel v Pariz lord Curzon in še zvečer so se sestali on, Poincaré in Sforza h konferenci, ki je trajala pozno v noči in se nadaljevala danes dopoldne in popoldne.

Posvetovanja so končala, kakor je bilo pričakovati, s kompromisno rešitvijo Zavezniki so sklenili, predlagati v Mudaniji Turkom nastopno rešitev glede Tracije: Grške čete morajo takoj izprazniti Tracijo do Marice. Grškemu prebivalstvu je dano na prosto, da zapusti evakuirano ozemlje skupno z grškimi četami. Izpraznitev se mora izvršiti v roku 10 dni in se bo nadzorovala po zavezni-

kih. Zavezniške velesile soglašajo, da pride Vzhodna Tracija do Marice pod turško suvereniteto. Istočasno s umikom grških čet se vzpostavijo turška civilna uprava in se povrne turško orožništvo. Vojaško zasedbo vzdržujejo zavezniške čete. Po preteku enega meseca pa se umaknejo te čete na zapadni brez Marice ter ostanejo tam do podpisa miru, da preprečijo eventualne spopade med grškimi in turškimi četami.

Mirovna konferenca se bo vršila od 1. do 10. novembra v Skutariju, v azijskem predmestju Carigrada. Na tej konferenci se bo rešilo grško vprašanje. Konferenca bo zavzela svoje stališče k vprašanju morskih ožin v toliko, da bo načeloma proklamirala svobodo morskih ožin. Turški režim glede morskih ožin se bo uredil na drugi konferenci, ki jo bo sklicala Zveza narodov in katere se bodo razen zavezniških velesil udeležile vse države ob Črnem morju.

Zemljoradniki in vlada

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Zemljoradniški klub je imel danes dopoldne sejo, na kateri je razpravljal o notranji situaciji. Sprejeta je bila resolucija, v kateri zahteva klub od vlade, da prekliche svojo naredbo z dne 4. septembra o ureditvi agrarnih odnošajev v Dalmaciji, češ da nasprotuje zakonu in ustavi. Klub ugotavlja, da ministrski predsednik na njegovo pritožbo radi agrarnih vprašanj v Dalmaciji od petih popoldne, kakor je bil stavljen rok, ni odgovoril. Odgovora ni bilo, ker je vlada sklenila, da ne ukrene ničesar, dokler ne zasliši mnenja pravosodnega ministrstva, ki še ni prispel v Beograd. Klub se s tem ni zadovoljil, ampak je sklenil, da odpotuje korporativno v Dalmacijo, da tam podrobno prouči vse posledice imenovane vladne naredbe. Zemljoradniški potujejo v Dalmacijo v torek zjutraj.

Sprejemi pri ministrskem predsedniku.

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Ministrski predsednik je danes sprejel posl. Joco Jovanovića ter nekaj zemljoradniških poslancev, pozneje pa zunanega in prometnega ministra.

FAŠISTOVSKA KRIZA ITALIJANSKE VLADE.

Rim, 7. oktobra. (Izv.) Ministrski predsednik De Facta je imel včeraj s kraljem in Giolittijem konferenco. Na seji ministrskega sveta so razpravljali o položaju, ki je nastal vsled nastopa fašistov, ter o vprašanju razpustitve zbornice in o novi zasedbi vodilnih mest v Južni Tirolski. Večina članov kabineta meni, naj se zbornica še ne razpusti, temveč naj se koncem oktobra »kliče k novemu zasedanju.

Dalje je ministrski svet sklenil, da kljub fašistovskim grožnjam ne odstopi, temveč da bo varoval državno avtoriteto in da bo ukrenil vse potrebno, da se vzdrži javni red in mir. Upajo, da se bodo fašisti pomirili, zlasti ker vladi in politiki desnice pomirljivo vplivajo nanje.

RADIKALSKA «TRIBUNA» ZAHTEVA IZGON KRALJEVIČA GJORGJIA

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Današnja «Tribuna» objavlja uvodnik z naslovom »Država v nevarnosti«. V tem članku dokazuje potrebo, da kraljevič Juri za vedno zapusti državo. To mora doseči vlada s svojo avtoriteto. Kraljevič ni prišel v državo, da bi rešil svojo zadevo, ampak, da bi uganjal antindistično politiko, za katero se skrivajo razni temni politični nameni. Kraljeviču Juriju je treba dati vsoto denarja in ga izgnati iz države enkrat za vselej. «Tribuna» zaključuje: »Ne bomo dopustili, da bi izdajal kralja. Zahtevamo od vlade, da takoj stori vse potrebno, da princ izgine.»

JUGOSLAVIJA PRIZNAVA KRALJA JURIA.

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Ko je vlada včeraj vzela na znanje mišljenje kroge, je obvestila našega poslanika v Atenah Balugdžića, naj zavzame napram novemu grškemu kralju Juriju II. isto stališče, kakor zavezniški zastopniki. Balugdžić je izjavil, da se bo vpisal v knjigo sprejemov na dvoru, kakor so to storili drugi zavezniški poslaniki.

DR. SMODLAKA ZA SRBSKO HEGEMONIJO.

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) V današnji «Politiki» piše dr. Smodlaka pod naslovom: »Pod vodstvom Srbije«, da so vsi Hrvati za to, da prevzame Srbija vlogo jugoslovenskega Piemonta in da vzame državno vodstvo v svoje roke.

Borza

Curih: Berlin 0.2450, Newyork 535.25, London 23.62, Pariz 40.60, Milan 22.87, Praga 18.05, Budimpešta 0.2150, Zagreb 2, Sofija 3.40, Varšava 0.50575, Dunaj 0.0075, avstr. krone 0.007/.

Berlin: Italija 9588 — 9612, London 9822.70 — 9847.30, Newyork 2242.19 — 2247.81, Pariz 16.978.75 — 17.021.25, Svica 41.947.50 — 42.052.50, Dunaj 2.9550 — 2.9950, Praga 7515.75 — 7534.45, Budimpešta 89.38 — 89.62, Sofija 1423.20 — 1426.80, Zagreb 34

Somišljenikom v Ljubljani!

Odkar je Ljubljana prešla iz tuje-
vih v narodne roke, je napredno prebi-
valstvo ljubljansko svoje najbolje sile
posvečalo procvitu in napredku svoje
mestne občine. Pod njegovim vod-
stvom je postala Ljubljana središče na-
prednega in nacionalnega pokreta v
slovenskem delu našega naroda in
davno pred ujedinenjem glavno žari-
šče jugoslovanske misli in naši do-
movini.

Neomajnost, disciplina in zvestoba
naprednega ljubljanskega prebivalstva
do narodno-napredne stranke, predhod-
nice jugoslovanske demokratske stran-
ke, je zmagovito odbila vsak napad in
v vsako intrigo, da se uniči napredni in
narodni značaj naše prestolnice.

Klerikalna stranka je bila od nekdanj
glavna sovražnica ljubljanskega me-
sta; neizprosnejša, hudobnejša in zavrat-
nejša, nego nemški avstrijski Dunaj.
Klerikalci so z vso svojo politično
močjo izpodvezovali njen gospodarski,
kulturni in socialni razvoj. Vsa sred-
stva so jim bila dobrodošla. Ker sami
niso mogli pri volitvah doseči večine,
da bi tudi od znotraj rušili trdnjavo
napredne misli na Slovenskem, so se
posluževali vsake politične zvezanosti
v dosegu svojega namena. Zgodovina
bojev za posest Ljubljane je polna do-
kazov o nasilnostih in spletkah, da se
pred vsem omaja enotna napredna
fronta, skozi katero edino vodi pot na
ljubljski magistrat.

Ko je v Jugoslaviji klerikalcem od-
klenkalo in so v ospredje stopila go-
spodarska in socialna vprašanja, se je
klerikalni stranki z zlorabo demokra-
tičnih gesel, in težav, ki so zvezane
z našim mladim narodnim in državnim
življenjem, posrečilo s pomočjo koali-
cije prehodno zavladati na ljubljans-
kem magistratu. Iztreženje ni izosta-
lo. Uvideli elementi v vseh vrstah
bivših klerikalnih zaveznikov so izpre-
videli, da je pogubno pustiti Ljubljano
v rokah one stranke, ki hoče naše me-
sto gnati v mračnino, istočasno pa
tudi med nasprotnike edinstvene drža-
ve ter ga oropati sodelovanja z mero-
dajnimi faktorji v državi.

Zopet stojimo pred novimi volitvami
in zopet se bo ponovil boj med belo in
črno Ljubljano. Smotrena, trezna ko-
munalna politika zahteva od bodoče
večine v občinskem svetu, da posveti
vso svojo skrb perečim gospodarskim
in socialnim vprašanjem. Le v spošto-
vanju načela solidarnosti stanovskih
interesov, le na temelju naprednih kul-
turnih idej ter v gojenju jugoslovans-
kega značaja Ljubljana pa je zjam-
čen harmoničen razvoj našega mesta
in blagostanje njegovega prebivalstva.
Nosilci te politike je demokratska
stranka.

Sovražnik dobro vé, da sta poraz in
zmaga odvisna od vztrajnosti in disci-
pliniranosti pristaev demokratske
stranke. Oslabljenje demokratske fron-
te dopušča možnost, da zmaga kleri-
kalna reakcija. Vsaka lista, ki naj
zmanjša glasove demokratskih kandi-
datov, je pomožna lista klerikalne

stranke. Načelstvo JDS za ljubljansko
oblast, močje, ki so jim naše organiza-
cije v mestu in na deželi poverile na-
logo, da čuvajo interese naprednega
demokratskega programa v naši oži
domovini, smatrajo za svojo dolžnost,
da vsem pristašem, vsej napredni jav-
nosti v odločilnem trenutku povedo to
resnico!

Demokratska stranka je storila vse,
da v obrambo naprednega in jugoslo-
vanskega značaja Ljubljane okrepi na-
predno fronto ter da združi ves napre-
dni življenj od skrajne levice do skrajne
desnice v borbi proti skupnemu kleri-
kalnemu nasprotniku. Do zadnjega tre-
nutka hoče nadaljevati svoje napore
in neprestano dvigati svoj glas na
skupno delo vseh naprednih ljudi.

Zato vse stare borce napredne
misli v Ljubljani, ki ste ponosni na
pretekle boje in zmage, vas vse, ki ste
vzrasli pod vplivom naprednih idej,
vas vse, ki ste zadobili v napredni
Ljubljani zatočišče in zavetja, vas, ki
vidite v Ljubljani središče celokupne-
ga Slovenstva in ki želite, da vzraste
Ljubljana v mogočno trdnjavo jugoslo-
vanske misli na meji naše države, po-
zivljamo na složno delo, na disciplino
in zvestobo. Nikdar še ni bil tak apel
na napredne ljubljance brezuspešen.
Trdno smo uverjeni, da je med nami
vseini čut odgovornosti tako velik, da
nikdo ne bo hotel biti izdajalec svoje
stranke in napredne stvari.

Iz seje načelstva JDS v Ljubljani,
5. oktobra 1922.

Minister dr. Gregor Jerjav,
predsednik načelstva JDS za ljubljansko
oblast.

Dr. Dinko Puc, odvetnik
posle vođeč predsednik,
Josip Turk, posestnik, Ciril Pirč, žu-
pan, Kranj, Luka Jelenc, šolski ravnatelj,
podpredsedniki.

Dr. Pavel Avramovič, zdravnik, Ivan
Baželj, posestnik, Siska, Alojzij Baša,
postajenačelnik Zidani most, prof. J.
Breznik, Ivan Brčić, posestnik, Josip
Drenovec, Engelbert Franchetti, brivec,
Valentin Fortič, uradnik, Jože Gaberjev-
čič, žel. revident, Fran Golob, tovarnar,
Glince, Lovro Humer, posestnik, Jeseni-
ce, Fran Jaklič, šol. vodja v p., Radov-
ljica, Fran Kavčič, posestnik in gostil-
ničar, dr. Rihard Karba, župan, Kamnik,
dr. Josip Klepec, odvetnik, dr. Albert
Kramer, novinar, Anton Likozar, mestni
nadučitelj, dr. Josip Luzar, zdravnik, Ko-
čevje, inž. Janko Mačkovšek, stavbni
nadkomisar, Fran Marš, nadoficijal agr.
direkcije, Ivan Pestotnik, živinodržavnik,
dr. J. Plemelj, vseučiliški profesor, Av-
gust Petrič, hraniščni uradnik, dr. M.
Pirc, odvetnik in hišni posestnik, profe-
sor Josip Reiser, nar. poslanec, dr. Fran-
jo Roš, župan, Laško, Edvard Roš, viši
nad. invalid. organizacije, dr. I. Rutar, vi-
švetnik, Simon Praprotnik, miz. mojster,
prof. A. Sič, inž. Igo Štembov, stavbni
svetnik, Peter Šterk, trgovec, notar Fran
Tavzes, Logatec, Alojzij Turk, trgovec,
Višnja gora, Fran Zebal, trgovec,
člani načelnstva.

Poslanec Reiser o delu za uradniško pragmatiko

V razgovoru z našim urednikom je več-
raj z. narodni poslanec prof. J. Reiser
dal sledeča pojasnila o delu za uradni-
ško pragmatiko:

Delo za pragmatiko je v pododboru
zakonodajnega odbora v najlepšem teku.
Zakonodajni odbor odnosno pododbor bo
brezdvomno tudi vstrajal v tem delu. Ne
vštevši seje za potrebne formalnosti je
pododbor obdržal doslej že 10 napornih
sej, v katerih je razpravljala razne po-
drobosti zakonskega načrta. Glavno de-
lo je končano. Kar je paragrafov nove-
ga zakona še preostalo, so bolj formal-
nega značaja in se bodo naglo odpravili,
le v dveh točkah je še treba načelne do-
bate in odločitve. Prva so predhodne do-
ločbe, po katerih se bo današnje uradni-
štvo prevedlo v nove položaje (range),
druga pa se tiče penzionistov, to je, pre-
vedenja dosedanjih mirovin na nove.

Prva točka se tiče bolj bivšega srbske-
ga dela sedaj ujedinjene države, zlasti se
pokazuje težkoče glede razlik v kvalifi-
kaciji. Druga točka se tiče vseh umirov-
ljencev z obeh bregov Save.

V sedmih dnevnih sejah bo pododbor
svoje delo dokončal, potem pride elabo-
rat pred plenum zakonodajnega odbora,
kjer pa ne bo več podrobne debate, ker
so itak vse stranke zastopane v podod-
boru in imajo tu priliko uveljavljati svoje
stališče. V odboru utegne priti le do
ene ali dveh večjih načelnih debat. Ple-
num narodne skupščine bo na to izgla-
soval tako dovršeni elaborat.

Računati smemo, da bo okroglo v enem
meseču od danes, torej do prvih dni ali
najdelj do srede novembra nova uradni-
ška pragmatika že uzakonjena.

Ker so me organizacije poverile v gla-
vni delom in mi dale ves potreben vli-
v na razpolago, tako da sem ga mo-
gel pripraviti za seje, so z malimi in
manj pomembnimi izjemami zahteve or-
ganizacij v pododboru sprejete.

Glede novih prejemkov sem baš danes
imel daljše posvetovanje s tovariši
zastopniki organizacij in jim predložil svoj
osnutek. Zastopniki so ta načrt kot pra-
vičen odobrili.

Posebej še omenjam tudi, da smo v
pododboru in sekciji popravili prvotni

predlog, v kolikor se tiče poduradnikov
in slug, in bo pododbor tudi tem katego-
rijam državnih namestencev pripravil
enako službeno napredovanje, kakor
uradnikom.

Na vprašanje našega urednika, kako
more današnji "Slovenec" očitati članom
pododboru, da ne delajo in da ne skr-
be za kvorum, se je g. poslanec nasmeh-
nil in odgovoril:

V pododboru so zastopane vse stranke.
Od parlamentarne vladne večine je 8 čla-
nov, od opozicije 5. 3 so demokrati, 3
radikali, 1 Musliman, 1 od SKS, 2 kleri-
kalca, 2 zemljoradnika in 1 socialni de-
mokrat. Od JDS še ni nikdar nikdo iz-
ostal. Pač pa se tov. Kurbergovič, Musli-
man, v zadnjem času stalno nahaja v
Bosni, tako da je stalno 7 članov večine
pristojnih. Čim se pripeti, da od njih iz-
ostane 1, — in to je možno, ne da bi se
smela očitati lenoba ali nemarnost, —
se seveda kvorum ogrožen. Toda opozi-
cija vsaj v tem vprašanju nima pravice
o takšnih izjemah in redkih slučajih od-
rekat kvorum in izostajati. Prepričan
sem, da neutemeljeni napad v "Slovencu"
ne izhaja iz vrst klerikalnih poslancev,
kajti oni vedo, da sem baš jaz prišel več-
krat v njihov klub klicati, naj pridejo na
sejo, in so tudi mnogokrat prišli, — mno-
gokrat pa ne. Bolj nerazumljivo mi je,
da je zastopnik SLS predlagal, naj bi
plenem parlamenta razpravljalo o prag-
matiki v podrobni debati, — torej še le
čez pol leta ali pozneje. Vendar pa niso,
kakor zgoraj povedano, takšne zapreke
zavirale naglega poteka dela in se konč-
no uradniška pragmatika bliža uresniče-
nju.

NOVI OFICIRJI PRI KRALJU.

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Danes
dopolodne so bili sprejeti pri kralju po-
poročniki, ki so te dni dovršili vojaško
akademijo. Dne 28. oktobra bodo odšli
h komandam, katerim so dodeljeni. Pre-
den so bili sprejeti na dvoru, so na dvo-
rišču vojaške akademije svečano prisegli.
Najbolje uspehe v šoli je dosegel kakor
lani, tudi letos Slovenec.

Jugoslavija in grška revolucija

Po izvršenem prevratu v Atenah je
revolucijarni odbor izrazil po nekem
svojem članu željo, da si želi stika z
gosp. Balugdičem, našim poslanikom
v Atenah. Poslanik Balugdič se je res
sestal s člani revolucijarnega odbora
in je, enako kakor francoski in an-
gleški poslanik, izrazil svoje zadovolj-
stvo, da je bil državi kljub prevratu
ohranjen mir. Eden izmed navzočih
članov odbora je menil, da sosedne drža-
ve, četudi prijateljsko razpoložene
napram Grški, nerade gledajo revoluci-
jo na svojih mejah; revolucijarni od-
bor pa hoče storiti vse, da se v državi
vzdržita red in zakonitost, kar se bo
brezdvomno najlažje doseglo s skoraj-
šnjimi volitvami.

Predsednik revolucijarnega odbora
je vprašal našega poslanika, v koliko
je resnice v govoricah, da stremlje
Jugoslavija za tem, da si preko Solu-
na poišče izhoda na Egejsko morje. G.
Balugdič je odvrnil, da so vesti v tej
obliki netočne, pač pa ne more zakriti,
da vlada pri nas nekako nezadovolj-
stvo, ker povzročajo grške oblasti naši
trgovini preko Soluna velike težave.
Predsednik odbora je nato obljubil na-
šemu poslaniku, da se bo odbor resno
potrudil vse te težkoče čim preje od-
straniti in udeležiti v solunskem pri-
stajšišču jugoslovanske cone, ki je
predvidena v zvezni pogodbi. Predsed-
nik odbora je nadalje izrazil našemu
poslaniku nado, da bo detronizacija
kralja Konstantina mnogo pripomogla,
da se odnosa med Grško in našo kra-
jevino še bolj utrdijo, ker bo tako iz-
ginila vsa dosedanja nezaupljivost. G.
Balugdič je nato odgovoril, da se bo
bodo odnosa z našo kraljevino, kakor
tudi z ostalimi zavezniki odslej brez-
dvomno normalnejše razvijali, toda
radi dobrega razpoloženja med našim
narodom je neobhodno potrebno, da
grška vlada preneha preganjati naš ži-
velj v Grški.

Predsednik odbora je na to opazko
izjavil, da je bil prepričan, da je ta ži-
velj bolgarske narodnosti, nakar mu je
Balugdič razložil, da pripadajo te
manjšine v ogromni večini naši nara-
dosti. Predsednik je nato menil, da bi
se glede takih narodnostnih manjšin
lahko ugotovila medsebojna reciproci-
teta. Dalje je vprašal našega poslanika,
v koliko lahko Grška računa na
našo pomoč v slučaju, da bolgarske
čete v večjem številu prestopijo grš-
ko mejo v Tracijo. Naš poslanik je
odgovoril, da obstoji tozadevno že spo-
razum med državami, ki so interesira-
ne na tem, da se ohrani neuilski mir,
in Jugoslavija se bo brezdvomno tega
sporazuma tudi držala.

Predsednik odbora je želel vedeti,
ali Grška sploh sme računati na našo
pomoč v reševanju tragičnega proble-
ma. Gosp. Balugdič je odgovoril, da
od svoje vlade nima nikakih navodil,
po katerih bi lahko dal na to vpraša-
nje umesten odgovor, izrazil pa je svo-
je prepričanje, da bo naša diplomacija
na konferenci, ki bo o tem vprašanju
razpravljala, gotovo zastopala stališče,
da se mora Turčiji dostop v Evropo
poslanika je bil od celega odbora
čim bolj omejit. Ta odgovor našega
sprejet z velikim zadovoljstvom. Pri
odhodu je naš poslanik prosil, naj se
ta sestanek in razgovori smatrajo kot
privatna prijateljska izmenjava misli,
ker on še momentano nima za odnosa-
je napram odboru in za tretiranje vseh
teh vprašanj nikakih instrukcij od svo-
je vlade.

Politične beležke

+ Celjska "Cillier Zeitung" postaja,
odkar je njen glavni urednik neki Schae-
rer iz Kočevja in odkar se je ustanovilo
nemško politično društvo za Slovenijo,
vedno drznejša. V uvodniku od četrtega
na inepertentem način izigrava maribor-
sko slovensko gledališče in hujska nem-
ško prebivalstvo, češ da hočejo maribor-
ski Slovenci vzdrževati svoje gledališče
s pomočjo nemškega denarja. Prav pri-
merno piše celjska "Nova doba" ko iz-
vaja pod naslovom "Nemški kolonisti"
med drugim sledeče: "Dolgo smo potr-
pežljivo gledali staro celjsko nemšku-
tarsko drznost, računali smo stem da
bodo treznjeji elementi napravili red ter
uvideli in priznali, da uživajo vse svo-
bodščine in dobrote državnega reda. Ker
pa to ne gre, se ne bomo prav nič več
prerekali s tistimi, ki so pred nekaj leti
še prjuvali po nas, pa ne prenesejo v svo-
ji drznosurovi naravi, da danes tega več
ne smemo. In slovenske šleve, ki so živele
nekdanj na teh tleh in vsi oni čisti ro-
doljublji, ki so prišli med nas po prevratu
iz manj narodno okuženih krajev, vse
podpira in vzdržuje to nemško nadutost
med nami, ki bi je sicer že davno ne bi-
lo. Temu izzivanju bo treba napraviti ko-
nec. Potrudili se bomo, to odkrito izpo-
vemo, in vse tiste slovenske šleve, ki so
sokrivce, da v Celju ni miru, bomo brez-
obzirno postavili tja kamor spadajo, ker
niso drugega vredni, ko nemškega biča.
Italijani in Nemci bi takim ljudem ne no-
sili denarja — prav gotovo ne, to zna
le slovenska šleva brez ponosa, ki ni
vredna svobode! "Nova doba" opozarja
še na posledice vse trezne nemške tr-
govce in obrtnike, ki trpijo tako naduto
pisavo v "Cillier Zeitung".

+ Šentjakobsko prosvetno in gospo-
darsko društvo, ki je najmočnejša in
najagilnejša organizacija JDS v Ljub-
ljani, je sklicalo za sinoči, 7. oktobra

ga širšega odbora, na kateri se je raz-
pravljalo o apelu, ki ga je sklenilo
objaviti načelstvo JDS na ljubljanske
somišljenike. Odbor je soglasno odo-
bril, da je društveni predsednik gosp.
Anton Likozar kot član predsed-
stva JDS sopolisjal apel ter je pouda-
ril, da je s tem korakom svojega pre-
sednika solidarno celo društvo.

+ Iz demokratske stranke je izstopil
dr. Karel Triller. Svoj izstop je pri-
javil s posebnim pismom v roke posle
vođečega predsednika JDS dr. Puca.
Razlogov za svoj korak dr. Triller ne
navaja.

+ Vendar enkrat! Vzroki padanja
naše valute so različni in najmanjši
med njimi gotovo ni domači defetizem,
ki se je manifestiral na najrazličnejše
našine. Ta defetizem je posebno buj-
no cvetel v Zagrebu, kjer so se bloka-
ši naravnost bahali s tem, da so naši
valuti že veliki škodovali. Bilo je pa
defetizma tudi pri nas dovolj in ustvar-
jal ga je v prvi vrsti klerikalno ča-
sopisje, ki je z vidnim zadošenjem
vedno notiralo vsak padeč dinarja na
curiški borzi. Končno so se pa razme-
je izpremenile, dinar je začel pridobi-
vati na svoji mednarodni in s tem tudi
domači vrednosti in vsa znamenja ka-
žejo, da bo dosegel primerno višino,
na kateri se bo stabiliziral. Ta vtis je
tako močan, da je izšel večeraj celo v
do sedaj defetističnem "Slovencu"
prav optimističen članek, ki ga je laho-
ko vesel vsak patrijotično čuteč
človek.

+ Demokrati in ustava. V nekem
razgovoru je predsednik narodne skup-
ščine gosp. dr. Ivan Ribar izjavil o
ustavi in njeni reviziji: "O reviziji usta-
ve se v ajej (v zagrebški resoluciji) ne
govori in tudi ako bi se govorilo o
njej, ne bi bila to ona revizija, ki jo
zahtevajo nasprotniki demokratov. Na-
ša ustava ni idealna in v njeno ideal-
nost nihče ne veruje. Ona je delo kom-
promisov in demokrati so se pri tem
oddaljili od svojega programa. Ako bi
demokrati pristopili reviziji ustave, bi
šli za tem, da izvedejo revizijo v so-
glasu s svojim programom. Za to pa
mora poteči gotovo število let, ki po-
kažejo pomanjkljivosti v ustavi in ta-
krat se bodo iskale korekture."

Po svetu

— V Nemčiji uvedejo zopet krušne
karte. V Nemčiji bodo morali s 1. no-
vembrom krušne cene močno zvišati —
baje za 300 odst. Kakor poročajo iz Ber-
lina, bo vlada zopet uvedla krušne karte,
pa tudi karte za mast, mleko in druge
važnejše življenske potrebščine.

— Znizanje mezd na Češkoslova-
škem. Industrijski delavci v Kladnu so
se z delodajalci sporazumeli tako, da se
s 1. oktobrom znizajo delavske mezde
za dvajset odstotkov.

— Kako kaznujejo Nemci tihotap-
ce. V Kölnu se je vršil te dni velik pro-
ces proti tihotapcem kave, masti in olja.
V afero je bilo zapletenih sedem ugled-
nih oseb. Glavni krivec je bil kaznovan
z globo 11.000 mark in 8 let zaporu.
Ostali so bili kaznovani z zaporom do
dveh let.

Prosveča

Ljubljanska drama.
Nedelja, 8.: "R. U. R.". Izv.
Ponedeljek, 9.: "Hlapci". D.
Torek, 10.: "Aprlo".
Sreda, 11.: "Jack Straw". Izv.
Četrtek, 12.: "Romantične duše". B.
Petek, 13.: "Jack Straw". E.
Sobota, 14.: "Hedda Gabler". D.
Nedelja, 15.: "Hedda Gabler". Izv.

Ljubljanska opera.
Nedelja, 8.: "Prodana nevesta". Izv.
Torek, 10.: "Triptychon". E.
Četrtek, 12.: "Lakmé". A.
Sobota, 14.: "Carmen". B.
Nedelja, 15.: "Madame Butterfly". Izv.

Mariborsko gledališče.
Nedelja, 8.: "Revizor". Izv.
Torek, 10.: "Plesni večer Valerije Kra-
tinove". Izv.
Četrtek, 12.: "Baron Trenk". Izv.

Celjsko mestno gledališče.
Nedelja, popoldne, 8.: "Legionarij". Po
znizani cen. Začetek ob 5. uri.

NAŠA OPERA.

Operne predstave se prično danes v
nedeljo, dne 8. t. m. Kot otvoritvena
predstava se vprizori "Prodana nevesta"
z g. Julijem Betetom v vlogi Kecal, a
z g. Marijem Simencem v vlogi Janka in
z gđ. Lewandowsko v naslovni ter g.
Matičičevu v vlogi Esmeralde. Dirigira
g. Balatka.

Ker sta bili igrani operi "Triptychon"
in "Lakmé" koncem sezone le v skraj-
šanem letnem abonmanu in sta ostali ta-
ko večini letošnjih abonmentov neznanj,
sta uvrščeni za sezono 1922/23 v redni
normalni abonma. Tako se igra "Tripty-
chon" v torek, dne 10. t. m. za red E,
"Lakmé" pa v četrtek, dne 12. t. m., za
red A.

Ustrezajoč željam mnogih abonmentov
se odigra za vse abonmante tudi opera
"Carmen". Vse operne predstave se pri-
čenjajo redno ob pol osmih zvečer, vse
dramske pa ob osmih.

Operni načrt za prve mesece sezone
obsega najprej dve slovanski, v Ljublja-
ni do zdaj še nevpriporjeni znameniti
operi in sicer Smetane komično opero
"Tajnost" (Tajemství) in Leoša Janáčka
veliko moderno tragično opero "Njena

pastorka" (Jeneta). V "Tajnosti" izvajajo
glavne vloge g. Thierry-Kavčnikova
(Roza), Thalerjeva (Blazenka), g. Ko-
vač (Vid), Zathay (Bonifac), Zupan (ob-
činski svetovalec Malina) in Cvejič (ob-
činski svetovalec Kalina). Potujočega
pevca Škrjančka poje g. Bratuž. Opero
bo dirigiral g. kapelnik Balatka.

V glavnih vlogah "Njene pastorka"
(Jeneta) nastopijo g. Thierry-Kavčni-
kova (posestnica Barjevka, najvažnejša
vloga), Lewandowska (pastorka Jeneta),
Matičičeva (Karolka), Sowilski (Laca),
Simenc (polbrat Steva) in Cvejič (prvi
milinarški hlapec). Dirigira g. Matičič.

Rossinijeva komična opera "Seviljski
brivci". V tej operi bo gostovala gospa
Pavla Lovšetova v koloraturni vlogi Ro-
zine. Don Figaro bo pel g. Levar, don
Bazilija g. Betetto, grofa Almavivo g.
Kovač, don Bartola g. Zupan. Opero bo
dirigiral g. Neffat, režiral pa g. Vasilij
Sevastjanov.

Tekom meseca novembra se namerava
vpriporiti Arriga Boita velika opera "Me-
phistopheles" z g. Zathayem kot Mefi-
stom, gno. Zikovo v vlogi Margarete,
gno Thalerjevo kot Heleno, z go. Rewi-
zewo v vlogi Marte in g. Simencem v
vlogi Fausta. To veliko opero bo reži-
ral in dirigiral g. ravnatelj Rukavina.

Za prvi december, praznik narodnega
ujedinenja, se pripravila izvirna A. Fo-
rsterjeva opera "Gorenjski slavec". V
naslovni vlogi nastopi kot gost g. Pavla
Lovšetova, vloga Majde bo pela gna Sti-
lojeva, vloga Ninon gna Thalerjeva,
vloga Franja g. Simenc, kot Chanson
nastopi g. Levar, Struklja poje g. Zupan,
Rajdija g. Bratuž, Lovra g. Debevec in
krčmarja g. Zorman. Dirigira g. Neffat,
Režijo ima g. O. Sest. Izvajale pa se bo-
do tudi nekatere opere starega reperto-
arja.

Imenovanje pri ljubljanskem gleda-
lišču. Začasni dramaturg ljubljanskega
narodnega gledališča g. Oton Zupančič
je imenovan definitivno dramaturgom
VI. čin. razredu.

Prva operna noviteta nove sezone bo
v torek dne 17. oktobra. Izvaja se zna-
menita Smetanova opera — "Tajnost"
(Tajemství).

Sinočnja apriza "Romantičnih duš" v
Ljubljanski dramji je bila izvrstno obika-
na; abonente so napolnili celo lože. Pa
tudi predstava je bila v splošnem boljša.
Le izvestne veterane je že ostavljaj spom-
nin. Aplavz je bil živahen.

"Večer dramatičnih plesov", ki ga
je priredila sinoči gđ. Valerija Kratinova
v ljubljanski filharmoniji, nam je od-
pri — vsaj večini navzočih — nov svet
v plesni umetnosti. Videli smo vendar
enkrat pred seboj to, kar nam je bilo do-
slej dostopno le po knjigah in slikah. In
priznati moramo, da nas je umetnica pre-
senetila in očarala. Navdušenje žal ne
preštevimo publike se je stopnjevalo od
točke do točke in prihajalo od srca. Tudi
iz hvalečnosti za umetniški vizek, ki
nam ga je nudila znamenita plesalka.
Pokazala nam je dovršeno, kako je mo-
goče s plesom enako učinkovito izražati
vsako doživetje, vsak občutek, kakor z
glasbo. In to celo brez glasbe, kar je pri
starem baletnem plesu nemogoče. Kralji-
nova pa je žela z obema točkama —
"mrak" in "skrb" — iste uspehe, kakor
z ostalimi, kjer se je pokazala dovršeno
umetnico enako v dramatičnem kakor v
ljubkih groteskni plesih. Le škoda, da
ni bilo večera mogoče prirediti v mnogo
prikladnejšem dramskem gledališču,
kjer bi se mogel s svetlobnimi efekti doseči
še mnogo večji vtis. Gđ. Kratinova je
dobila v priznanje svoje umetnosti tri
lepe šopke.

Sport

Ilirija : Sturm 14, Dunaj. — Danes
ob 16. uri se vrši na igrišču Ilirije pred
drž. kolodvorom mednarodna nogomet-
na tekma med Ilirijo in S. K. Sturm 14,
vodilnim klubom skupine "Nord" dunaj-
skega II. razreda. Ilirija nastopi v po-
stavi: Pelan-Pretner, Beltram-Dolinar,
Zupančič II.-Lado, Zupančič I, Učak,
Oman, Vidmajer, Pevalak II. Zupančič
II igra s tem svojo 101. tekmo za S. K.
Ilirijo. — Tekma se vrši ob vsakem vre-
menu. Vstopnina: sedeži: 15 Din in 8 Din,
stojašča: 5 Din, članske, vojaške in di-
jaške vstopnice 3 Din. Predprodaja vstop-
nic od 10. do 12. ure na igrišču.

S. K. Primo je igra danes dve pri-
jateljski tekmi. Dopoldne ob desetih igra
z ljubljansko Svobodo, popoldne ob 14.
pa igra rezervna kluba z moštansko Svo-
bodo. Obe tekmi se vršita na igrišču Pri-
morja ob Dunajski cesti. — Redni član
S. K. Primorja se opozarjajo, da se vrši
v ponedeljek ob 20. uri sestanek v gostil-
ni Lozar.

Zagreb : Beograd. Danes se vrši v
Beogradu nogometna tekma med za-
grebsko in beograjsko reprezentanco.
Zagrebska reprezentanca nastopi v slede-
či postavi: Vrdjuka; Ferderber, Šifer;
Bažant, Rupec, Paškvan; Babič, Vrago-
vič, Perška, Vinek, Šojat.

Stanje nogometnega prvenstva ljub-
ljanskih klubov do 7. t. m.: I. razred
1. Ilirija (2 točki), 2. Primorje (1 točka),
3. Hermes (1 točka). Ilirija je dosedaj
igrala eno tekmo (proti Hermesu), pri
kateri je zmagala. Zabila je 4 gole, do-
bila 2. Primorje je igralo eno tekmo, ki
je ostala neodločena s 3 : 3. Hermes je
igral dve tekmi, od katerih je eno, proti
Iliriji z 2 : 4 izgubil. Druga tekma, proti
Primorju, je s 3 : 3 ostala neodločena.
Stanje v II. razredu je nastopno: 1. Ja-
dran (6 točk), 2. Slovan (6 točk), 3. Svo-
boda Moste (6 točk), Sparta (5 točk),
LASK (5 točk), Svoboda Ljubljana (2 toč-
ki), Slavija (0).

Politični odmevi.

Fašisti med Nemci

Fašisti so imeli sicer že ponovno spopade tudi z Nemci iz južnih Tirol, vendar je sedanjí naval na Bozen vsekakor največji bojni dogodek na tem fašistovskem bojišču.

Nemci doslej niso vedeli, kaj se pravi biti rob tujcu. Oni so bili navajeni gospodovati; njihova želja je bila takoj uresničena, pa naj se je tikala južne Tirolske ali Češke, Štajerske ali Trsta ali katerekoli dežele pod črnozolitimi znamenji. Da, tudi oni so se pritoževali, tudi oni so znali naštevati krivice, ki se jim baje gode, toda njihove pritožbe so bile vse isto kakor v oni basni v volku in jagnjetu, ki mu je kalilo vodo, dasi je bilo nižje spodaj ob potoku.

Sedaj se nahajajo isti Nemci pod vlado tujerodca in to celo onega, ki ga je pravi avstrijski Nemec gledal z največjim preziranjem. Sedaj morajo trpeti ožji rojaki tolikrat proslavljenega Hoferja, kako se nad njimi znašajo italijanski teroristi.

Stvar je za nas zanimanja vredna še po drugi strani. V bodočih političnih kombinacijah igra veliko ulogo ravno vprašanje, kako razmerje bo vladalo med Nemci in Italijani. V rajhu so imeli vedno za Italijo gotove obzire; kakor so tudi v Italiji gledali na to, da so si ohranili odprta vrata do Berlina tudi v najhujšem. Tekom svetovne vojne se je posebno pokazalo to razmerje. Ali bodo južnotirolski Nemci dovolj močan kamen spodbite, da se odprta odkrito nespornost med Berlinom in Rimom? Ali more usoda Hoferjeve ožje domovine toliko vplivati na duhove v Nemčiji, da bi resno skušala jim prinesiti odrešitev?

Fašistovska nasilja napram socializmu so po evropski javnosti dovolj znana. Manj znano je, kaj so že zagrešili nad našimi rojaki v Primorju, saj je nasprotje med italijansko in jugoslovansko politiko tako predebatirano tudi po Evropi, da to poglavje že dolgočasi. O sedanjih fašistovsko-nemških spopadih pa bodo Nemci gotovo primerno obvestili vse svoje rojake in poizkusili delati razpoloženje zanje po svojem in drugem svetu. Kakor rečeno, najbolj nas zanima, koliko bodo s tem uspehi med Nemci v rajhu.

Svoj čas se je že pisalo o tem, da bi moglo priti do gotove kooperacije med Nemci in Jugoslavi v rimskem parlamentu. Na to pač tudi po sedanjih dogodkih, ki bi mogli sicer družiti enako prizadev, ne bo misliti. Kajti prvič smo preveč tuji in ni nikakega medsebojnega nagnenja ali zaupanja, in drugič vedo Nemci, da jim je napram ogromni homogeni italijanski večini pomoč tako majhne politične skupine, kakor je jugoslovanska, slaba pomoč. Obratno se zavedamo vrednosti nemškega zavezništva mi v istem razmerju. Tega pač tudi bozenski dogodki ne bodo predruščili.

Madžarska politika

V zadnjem času stoji madžarska politika v znamenju ostrega boja agrarcev proti zemljiškemu davku. Borbo vodi poslanec Gaston Gaal, ki je vsled tega tudi izstopil iz vladne koalicije in odločil predsedstvo parlamenta. Njegovi nazori so popolnoma prodrli na običnem zboru zveze poljedelcev, kjer so tudi ostro kritizirali min. predsednika Bethlena, tako, da se je moral odstraniti. — V madžarski opoziciji se zblížujejo liberalci in socialni demokrati, takozvana krščanska opozicija s Štefanom Friedrichom pa se ponuja vladi kot zavezanka.

V zadnjih mesecih se množe na Madžarskem delavske stavke. Zahteva se povišanje mezde in znižanje delavnika od 12 na 8 ur. Pred kratkim je končala stavka kovinarjev, katere se je udeležilo 45 tisoč delavcev. «Složat» poroča, da ima železolar mesečno 25 tisoč kron dohodkov, mlinarski delavec 15 do 18 tisoč, stavbni dnevno 800 do 1200 kron itd. Na deželi se zelo občuti velika nezaposlenost,

— čudna pojava za agrarno državo. Glavni povod za stavko je dala odprava dosedanje vladne preskrbe delavstva z moko in rastočim draginjam. Indeks «Pester Lloyd» registrira 23 odstotno zvišanje draginje od julija na avgust in 21 odstotno od avgusta na september.

Madžarski uvoz znaša v prvi polovici letošnjega leta 13,9 milijonov q in izvoz 5,9 mil. q. Češkoslovaška je na uvozu na Madžarsko udeležena z 32,2 %, Rumunija s 27,3 %, Nemčija z 16,5 %, Avstrija z 8,6 %, Jugoslavija s 3,6 %, ostale države skupaj 11,9 %. Največ se je uvažalo premoaga in drv. Madžarski izvoz je šel s 42,9 % v Avstrijo, 28,9 % v Jugoslavijo, 14,4 % na Češko, 5,1 % v Nemčijo, 3,5 % v Rumunijo, 5,2 % drugam. Povišanje uvoza v Jugoslavijo se razlaga z reparacijskimi pošiljankami premoaga.

Padeč madžarske krone in rast dinarja in češke krone sta v avgustu izzvala paniko. Sledilo je skakanje cen, ustanovitve devizne centrale in ukinitve svobodnega prometa z valutami. Proti devizni centrali se pa oglašajo številne pritožbe, češ da ovira trgovino in da vkljub temu ni mogla ustaviti padanja madžarske krone. Koncem avgusta je imela Madžarska nad 46 milijard kron v obtoku, za 2 in 1/4 milijarde več ko v juliju. Septembarska številka še ni objavljena, pričakuje se nov prirast za okroglo 2 milijardi. Madžarska valuta sledi nemški, s katero je v ozki zvezi.

V presojevanju inostrane politike prevladuje v madžarskem tisku dosedanja smer. Pri poročilih o sestanku Male antante v Marijinskih Laznih in v Pragi je madžarski tisk ponavljal svoja svarila o koridoru in vabil Italijo, naj pomaga. Minister inostranih del Banfi je v parlamentarnem odboru za zunanjo politiko naglašal, da bodo Madžari še nadalje ostali na svojem dosedanem stališču pričakovanja in opazovanja, da se pa bodo morali odločiti, če pride do evropske krize. «Viradat», poloficiozni organ zunanjega ministrstva, pripisuje velik pomen konferencam Banfiya s Schanzerjem in Nittiem in izjavlja, da je treba proti češkoslovaško - jugoslovanski zvezi postaviti italijansko-madžarsko zvezo. Takšno zvezo bi baje podpirala tudi Anglija, ki smatra Jugoslavijo in Češkoslovaško za pioniirje francoske politike v srednji Evropi. Ker je list oficiozen, smemo smatrati, da je naznačena smer tudi smer službene madžarske zunanje politike.

Krasin o novem gospodarskem kurzu sovjetske Rusije

Parvusova revija «Reconstruction» prinaša članek o novi gospodarski politiki sovjetske vlade. Napisal ga ni nihče drugi, ko sam Leonid Borisovič Krasin, ruski ljudski komisar za zunanjo trgovino. Članek ima namen, da bi vili za padnim trgovcem novega poguma za obnovo trgovinskih zvez z Rusijo. V to svrhu hoče dokazati, da se je sovjetska vlada povsem odrekla komunizmu. Krasin pravi:

«Po zaplembi in delni razdelitvi veleposretev priznava nova gospodarska smer načelo svobodnega gospodarstva za kmeta. Tudi za malega obrtnika in domačo trgovino smo izbrali zopet svobodno gospodarstvo, za srednje obrate pa sistem najemnih pogodb in za velike industrijske obrate sistem koncesioniranja. Nova gospodarska oblika, ki je stopila na mesto komunistične, je torej državni kapitalizem, ki stremi za čim najširšo državno ureditvijo vseh važnejših industrijskih panog in glavnih virov gospodarskega življenja in produkcije. V to svrhu se je morala preorganizirati v zmlus novih načel vsa industrija. Osredotočila se je v truste. Industrijski trusti razpolagajo do neke meje z gospodarsko samostojnostjo v svojih področjih, so pa pod državno kontrolo in

delajo po gospodarskem načrtu, katerega je za vsak trust posebej vnaprej izdelala državna gospodarska komisija. Trust, ki dobro gospodari, sme razširiti svoje področje proizvodnje in prodaje, potem ko je izpolnil svoje obveznosti napram državi. Trust pa, ki slabo gospodari, izgublja. Da se izloči vsaka konkurenca, so trusti iste stroke med seboj povezani v industrijske sindikate. Ta uredba sicer ni komunistična, toda je temeljna za gospodarsko samostojnost Rusije, in izhaja iz neugodnih gospodarskih razmer, v katerih se sedaj Rusija nahaja.»

Po izvajanjih enega svojih merodajnih voditeljev Rusija torej ni več komunistična. Rdeča sovjetska zvezda več ne pomeni komunizma, marveč je simbol za združenje svobodnega gospodarstva z državnim kapitalizmom. Krasin s tolikim poudarkom prepričuje, da Rusija ni več komunistična, da izgleda skoraj, da te hoče takoj tožiti zaradi razlajenja časti, če mu še porečeš, da je komunist. Za komunistične stranke v zapadni Evropi so Krasinova izvajanja prava nesreča, kajti če Krasin noče sam več komunizma, zakaj naj bi še vztrajali pri njem — drugi? Le, da niso tudi v Rusiji vsi Krasinovga naziranja. Rusija se vrača od ekstreme, vendar še dolgo ne bo zrela...

Usoda ruskih socialnih revolucionarjev

Po 48dnevem razpravljanju je moskovski revolucijski tribunal dne 7. avgusta starega stila obsodil 34 socialnih revolucionarjev, obtoženih protirevolucijskih činov za odpravo sovjetske vlade. Na smrt so bili obsojeni Goc, Donskoj, Gerštein, Granovski, Lihač, Ivanov, Ratnerova, Timofejev, Morozov, Agapov, Altavski, Ignatjev, Semenov, Konopljiva in Ivanova. Na deset let in prisilno delo so obsojeni Rakov, Fedorovič in Vedenjapin. Na 10 let Jefimov. Na 5 let Usov, Zubkova, Fedorov-Kozlov, Udgov-Derjužinski, Berg in Lvov. Na 3 leta Pelevin, Gorkov-Dobroslubov, Daševski. Na 2 leta Zlobin in Stavka. Oproščena sta bila Ratner in Maračevski. Devetim obsojencem se kazni odpusti, ker so izstopili iz stranke socialnih revolucionarjev ter pozneje izkazali dragocene usluge vladi «delavcev in kmetov».

Osrednji sovjetski izvršilni odbor je pomislil 10 obsojencev ter potrdil smrtno obsodbo nad dvanajstoroč, odložil pa izvrševanje te sodb. Zdi se, da hočejo sovjeti doseči s to odločitvijo, da opuste socialni revolucionarji svoj odpor proti sovjetom in svoj oboroženi boj proti njim, če pa ne, bo smrtna obsodba pozneje izvršena.

Obsojenci pa so odklonili vsako prošnjo za pomilostitev ter izjavili, da vztrajajo na svojem stališču. Končno so posegli po štrajku z gladom, eden obsojenec pa je izvršil samomor.

«Druga» in «Tretja internacionala» sta energično protestirali proti temu sovjetskemu justičnemu umoru. «Tretja» internacionala pa se je izjavila solidarno z obsodbo. Zagrančna delegacija socialne revolucionarne stranke je izdala proglas delavstvu sveta, v katerem protestira in proti intervenciji v Rusiji in proti teroristični sovjetski vladi, proti kateri se bo še nadalje borila z vsemi legalnimi sredstvi, dokler ne dobi ruski narod možnosti, da se svobodno izreče za ono obliko vlade, katero sam zahteva.

Vitez Kaltenegger in nasi avtonomisti

Za posebno oblast v Mariboru je ves severni del slovenskih pokrajin; to je tako naravno, da bi bil čudež, če bi bilo drugače. Proti so kakšni inteligentniki, ki jim gre le zgodovina po glavi, kakor hrvaški pravašem, in pa ljudje, ki jim je kak «politika» s šlagerim o slovenski avtonomiji zapri pot naravnega mišljenja.

Poleg gospodarskih in drugih koristi, ki jih prinese severnemu delu slovenskih

pokrajin posebna mariborska oblast, našla smo Jugoslovani tudi pomen, ki ga ima delitev slovenskega ozemlja v dve oblasti za razvoj jugoslovanskega «tipa» ali jugoslovanske mentalitete. To sem za vsakogar, ki metodično misli, jasno pokazal v članku: «Ali more pravi jugoslovanski človek biti proti dvema oblastima?» Rahljanje dosedanjih zgodovinskih plemenskih enot bo pripomoglo, da se iz dosedanjih Slovencev itd. razvijejo Jugoslovani.

Pa čujem že dolgo iz nasprotnih vrst glasove: «Z delitvijo Slovenije v dve oblasti se vrnejo nekdanji Štajerci in Kranjci. S težavo smo jih ubili. S trudom smo iz njih napravili višjo enoto, Slovence. A zdaj nam hočete to emoto razdreti in nas vreči za pol stoletja nazaj na stališče, ki smo ga smatrali za premagano!»

Ne, Kranjec in Štajerc se ne vrne več. Ta dva sta trajno ubita (in če bi se v neresnih krogih in situacijah vrnila, bi to ne bila nobena nesreča; bilo bi to le zbadanje z imeni, z besedami, ki bi nič ne škodilo stvarnemu celinstvu tam, kjer je potrebno). Ubita sta narodno-politični Štajerc in Kranjec. Seveda gospodarski «Štajerc» in «Kranjec» bosta vedno živa; tega in takega Mariborčana in Ljubljana pa ne boste ubili, tudi če zvarite politično Slovenijo. Baš zato smo mi za posebno mariborsko oblast, ker vemo, da je tak nepolitični, a gospodarski Štajerc in Kranjec živ. Za žive delamo. Še bolje bi sicer bilo

reči: živ ni Štajerc niti Kranjec; živ je človek mariborske oblasti od Celja severno in živ je enako ljubljanski človek od Celja južno.

V svoji zadregi iščejo nasprotniki dveh oblasti orožja celo pri peku Orniču, češ, tudi Orničovi nemškutarji so bili za Štajerstvo proti Kranjstvu. Ta razlog ne za-leže prav nič. Kolikor se Orniči mislili pri tem na gospodarske činitelje, so imeli v mnogočem prav in baš zato je vaša nacionalna borba proti njim bila tako težka. A kolikor so nas s svojimi štajerskim separatizmom hoteli raztrgati, pa opozarjam na dejstvo, da so avstrijskonemški faktorji podpirali (če že Slovenstva niso mogli popolnoma prezreti) Slo-venstvo proti Jugoslovanstvu. Ali boste zato rekli, da je celokupno Slovanstvo avstrijskonemški produkt? Naši protivniki so seveda bili povsod in vedno za — separatizem, pa najsi se to tiče Štajerstva ali Slovenstva, Koroštva ali «šleziskega» naroda ali Bosancev ali Macedoncev.

Zadnje leto pred vojno se je g. Oskar Ritter von Kaltenecker hudo spotal ob mojem slovenskem pouku (poučeval sem pri stari slovenščini seveda tudi cirilico in jo gojil malo vnetej) ter rekel: «Er will die spezielle slowenische Individualität ausmerzen». Vidite, slovenski separatisti in avtonomisti, kako lepo govori g. Kaltenecker za Vas in pred Vami?

Dr. Fr. I.

Naše domače zadeve

Dr. A. R.:

Mariborsko šolstvo

Svoj nedeljski članek o mariborskem šolstvu sem končal s poudarkom, da nam je treba v Mariboru predvsem strokovnega šolstva. V poznejših izvajanjih bom pokazal, kako so vse naše srednje šole, ki nam vzgajajo inteligentni proletarijat, prenapolnjene. Deloma so temu krivi naši starši, zlasti uradniki, ki kljub svojemu bednemu položaju še vedno ne vedo ceniti praktičnih poklicev, čeprav istočasno skoraj upravičeno zavidevajo mnogo bolj plačane rokodelske pomočnike, elektrotehniko, prokuriste, šoferje in razne druge neakademčne nastavljenice, ki pa imajo kljub svoji neakademski predizobrazbi vsaj še enkrat tolikšno plačo kot konceptni uradniki z univerzo.

Največ pa je temu nezdravemu pojavu v napačni vzgoji naše mladine krivo popolno pomanjkanje strokovnega šolstva.

V Mariboru imamo ogromno delavnic, ki jih ženeleznice, kjer je zaposlenih več tisoč ključavničarjev, imamo precejšno pivovarsko, usnjarsko in lesno obrt s tovarnami, falska elektrarna pa nam ustvarja nebroj novih obrti, veletovarn z električnim obrtom. V vseh teh podjetjih je nebroj izvrstno plačanih neakademskih nastavljenecv, kvalificiranih delavcev, obrtnikov in raznih tehnikov, ki se veliko več se jih bo potrebovalo v bližnji bodočnosti. Vsi pa bodo imoportirani, ker pri nas doslej ni nobene šole, ki bi nam vzgajala tak naraščaj. Potrebovali bi nujno nižjo obrtno in srednjetehtnično šolo, posebno za ključavničarstvo, stavbeno in električno stroko. Pred prevratom je hodila mladina iz Maribora in bližnje okolice, ki se zanimala predvsem za ključavničarstvo, v Gradec, ostali kvalificirani obrtniški naraščaj v Celovec in v Beljak, na tamonaj Bau- und Kunsthandwerker-Schule. Ljubljanski šoli nam ne moreta zado-stovati, ker delavski in obrtni sloji, iz katerih se večina rekrutira ta mladina pri teh razmerah, ne morejo pošiljati svojih otrok v Ljubljano, lažje pa bi jim bilo to šolanje doma.

Če bi imeli takšne šole v Mariboru, bi jih posečalo gotovo tudi mnogo uradniških otrok in milijoni dobrih zaslužkov bi se v kratkem stekali v žepu Slovencev, pravih domačinov. Koliko in koliko teh mladih strokovnjakov pa bi se

zopet s svojo pridnostjo in talentom osamosvojilo in pomagalo večati razvoj slovenske obrti, zlasti višje industrije in nas tako gospodarsko osamosvojiti. Ako dobimo kmalu velikega župana, bo moral svojo iniciativno in organizatorično zmoglost pokazati predvsem na tem polju, če pa ga še ne dobimo, naj se oprimejo te akcije drugi naši predstavniiki gospodarstva in oblasti.

Bolj kot za dečke je v tem oziru v Mariboru preskrbljeno za deklica. V Askercovi ulici so Nemci par let pred vojno v krasnem poslopju namestili «Deutsches Töchterheim», ki smo ga po prevratu vzeli mi in prekrstili v Vesno.

Nemci so vedeli ceniti velik pomen dobro vzgojenega ženstva in so zato posebno po naših krajih izvrstno organizirali dekliske zavode v Ptuj in Mariboru. V tem «Töchterheimu» so imeli Nemci triletno višjo šolo za gospodarske ženske poklice, enoletno kuharsko in gospodarsko šolo, žensko obrtno šolo za šivanje in obleko, ter kurz za knjigovodstvo. Višjo deklisko šolo so v Mariboru po prevratu kot nepraktično opustili, obdržali pa so enoletno gospodinj-sko in dvoletno žensko obrtno šolo.

Gospodinj-ska šola

V Vesni hoče podati hčerkam srednjih slojev, zlasti uradnikov, dobro vzgojo v meščanskem gospodinjstvu. V Mariboru imamo namreč še eno gospodinj-sko šolo v samostanu, ki pa je namenjena kmet-ski dekletom, katere dobivajo vsled tega praktično izobrazbo na državni sadjarski in vinarski šoli. Letos je na gospodinj-ski šoli v Vesni 24 gojenk — maksimalno dopustno število. Iz Maribora pa sta samo dve, vse ostale so iz bližnje in daljne okolice, ki prihajajo deloma dnevno v Maribor z vlakom, mnogo je Srbinj celo iz Beograda in Sabca in nekaj Hrvatice. Pred prevratom pa je bilo v mariborskem in ptuj-skem «Töchterheimu» največ Hrvatice, sedaj pošiljajo bratje Hrvatje svoje hčerke v Gradec in na Dunaj, — da se priuče nemščine. Mariborski uradniški krogi pa v to gotovo dobro gospodinj-sko šolo ne pošiljajo svojih hčerk, ker tudi ta praktičen poduk vendar precej stane. Gojenke morajo namreč same plačevati hrano, ki jo kuhajo. Uče pa se tudi šivanja, zlasti finejšega, r. čnih del in celo slovstva. Poučuje 6 učiteljic in zdravnik. Štiri učne moči plačuje drž-

Uuaah ...!

Hvala bogu, tudi Ljubljana je postala moderno mesto. Končno! Doslej nam ni nudila ničesar drugega, kakor dolgočasne koncerte, še dolgočasnejše gledališče predstave in neznansko dolgočasna narodna slavlja. Uah! za modernega človeka, ki hrepeni — in moderni človek mora vedno hrepeneti! — po čem apartnem, senzačnem, živce razbijačem je bila Ljubljana grozovito reakcionarno gnezdo. Kakor bi bilo vse s pajčevino prepleteno in kakor bi dišalo po plesnobi!

A zdaj! Kar dva cirkusa! Kar dva kina! Kabaret «Deveta dežela» Roko-borbe! Mežli! Boksarji! In še Svengali! O Trilby in Svengali! Škoda, da ni bilo tudi Trilby, recimo v trikotjih, dekolirana do — skrajnosti in zadaj dekolirana prav — do pasu! Ampak — samo da je prišel vsaj Svengali! ...

V terek sem se zopet udeležil njegove predstave. Že čestit! V sredo dopoldna pa sem ga poiskal v hotelu Unionu. Vse druge posetnike je energično odklonil. Na vratih je imel napis: «Osebnih posetov ne sprejemam. Želje naj se mi sporoče pisмено!» — Mene pa je le pogledal in takoj sprejel. To je bil pač magnetizem, ki deluje med nama.

«Ali vas boli glava, želodec? ... Takoj vam sugeriram ...»

«Ne glava, ne želodec, ampak srce,» sem mu odgovoril. «Iz samega sočutja me boli neprestano srce. Zato se zatekam ...»

«Ej, to zame ni težka naloga. Pripovedujte svoj slučaj!»

«Vidite, rad bi bil ženskam strašno resimpatičen in moškimi simpatičen, gospod Svengali.»

«Kako? Nesimpatični bi bili ...»

«Da, kajti ni večja nesreča za moža, kakor biti vsem ženskam simpatičen in vsem moškimi antipatičen.»

«Pripovedujte! To mi je čisto novo,» je dejal Svengali in mi ponudil stol.

«Prvo je, da sem oženjen. Že deset let. Brez otrok. Drugo je, da so vse ženske, s katerimi sem govoril vsaj četr-t ure, prepričane, da sem najbolj simpatičen, najbolj duhovit, čudovito romantičen, globok itd. moški v Ljubljani ...»

«A vaša žena? In moški?»

«Žena je prepričana prav o nasprot-nem: da sem strašno prozaičen lopov, plitek, naiven, smešen ... skratka vsega zaničevanja vredna moška krea-tura.»

«Torej vas žena ne ljubi,»

«Pa še kako! Vsak dan bolj! In jaz njo ... Vsak teden slaviva nov poro-či dan ...»

«A druge ženske!? Svengali si je miscal čela.

«Saj to je! Druge ženske! Zato me mrže moški, samci in zakonci. — Govorim n. pr. z mlado vdovo ali ženo ... Iz spodobnosti jo milujem — vsaka ženska je rada pomilovana — ona vzdihne, jaz vzdihnem, ona kima, jaz kimam — občudujem jo, da je vzlic vsemu tako lepa, tako mlada, tako duhovita — ona se nasmešne in me pogleda globoko ... Posloviva se ... Dva dni nato je zopet pri meni. Kramljava, ona že kaže svoje zobke in sedi tako, da se ji vidi nogavice do podkolena. Težko odhaja. Pred vrati še stojiva, govoriva, se drživa za roke, si zreva v oči in se smehljava. «Zares silno ste simpatična in moje sočutje z vami, milostiva ...» «Oh, tako sem vam hvaležna! In, veste, tudi vi ste meni simpatični. Z vami je namreč tako lahko govoriti — vi tako dobro razumete žensko srce — izlahka se umislite v moj položaj ... drugi pa so taki mrzli, sirovi ...» «Torej do svidenja!» mi uide in s tem sem izgubljen. Poslej nimam več miru, in še preden se zavem, sem zapleten v roman. Skoraj vsak mesec nov.»

«Iz samega sočutja! Ha, he!»

«Nič, he, he!» sem protestiral. «Oj! Oj! morate reči. Zakaj ne mine teden, in žena me že ima: «Spet si začel, spet me alepariš ... o bog, o bog!» itd. Saj

si lahko mislite: najprej psovke, nato krči, potem grožnje z ločitvijo zakona, z javnim škandalom in končno jok, jok, jok ... Verjemite: strašno je! Ko sem vendar čisto nedolžen! Samo so-četje je krivo ... Ker imam tako mehko srce ... Ker sem tako nesramno simpatičen ... In, prisegam vam, da nikdar niti za trenutek ne preneham ljubiti svoje žene.»

«Pretiravate, gospod! Za trenutke vendar le pozabljate na njo,» je poudaril Svengali.

«Niti za hip ne! Vedno sem prepričan, da se prav nobena afera v nika-kem pogledu ne izplača. In vedno le razmišljam, kako bi potegnil glavo iz zanjke ... Bog sam ve, da nisem prav nič podoben Casanovi ali Don Juanu! Naravnost mrzim ta dva sramotna za-stopnika moške sle. Zakaj premeška mi je duša in dosti preslabo telo, da bi iekal v ženski le spol. Samo zbuditi lepo, gorko čustvo, ki se zaiskri v očesu, zacvete na licu, zazoru na ustnicah, samo to mi je resničen užitek ... Ampak žena ne dela razločka. Prišel ji moram in ji dajati vedno znova strašno komplicirane častne besede — na navadno častno besedo namreč nič več ne veruje, za takega šufta me ima! — da ee otresem nemudoma najnovije simpatije. Prisegam torej in se otresem. Po francosko ali kanibalako, vseeno. Zdaj pa psovke, krči, grožnje in jok.

jok, jok z nasprotne strani ... O bog, včasih bi skočil iz kože ...»

«Ali jo pa potegnil v Monakovo s lepo punco, pikantno vdovico, romantično ženo — študirat, ne?»

«Jaz ne! Nisem pač romantik ... ali genijalen pisatelj ... Jaz namreč ne hrepenim po biserih, po rožnatih eanjah, po čudežnih skrivnostih duš, jaz hočem imeti le — mi ri! Rešite me torej mojega magnetizma! Storite me za božjo voljo vsem ženskam skrajno nesimpatičnega! Sugerirajte mi mržnjo in stud do vsega drugega spola! ... Ali pa vzemite vsaj moji ženi njene proklete telepatske talente! Tako mi ni mogoče več živeti. Žena ve, da začenjam nov roman, še preden sem ga res začel ... Zaduha vsak tihotapeki poljub ... odkrije vsak moj sestanek, pa makar da bi ga imel v Aljaževi koči ... Kakor prozorno steklo sem ji ... kakor odprta knjiga, a pomagati si ne znam na nikak način ... Pet let in pol trajajo že moje peklenne muke ... ali si sploh lahko predstavljate to torturo, gospod? Pomagajte, če znate!»

Zamišljen je sklanjal Svengali svojo glavo in jo hihal med rokami, naslonje-nimi na kolenih, semtertja. Lične mi-niše, so se mu napejnale, da se je krom-žil, raztezal usta in šepetal. Ozre-doval sem ga in razmišljal: koliko let ima: 35 ali 50? in ko je govoril: ali je Slovenec, ali Hrvat ali kaj?

va, ostale pa vzdržuje šola, ki je prav za prav mestna.

Najvažnejši oddelek v Vesni pa je dveletna

Zenska obrtna šola,

ki je tudi mestna, a jo država subvencionira. Šola ima namen vzgojiti dekleta v strokovno dobro izobražene obrtnice. Ta oddelek šole pod nemškim vodstvom ni bil na najboljšem glasu, ker so imele absolventinje premalo praktične izvežbanosti. Sedanja organizacija pouka je dobra, vsaj ima v načrtu šivanje perila in oblek, vezanje, ročna dela, dekorativno risanje, prirojanje, obrtno knjigovodstvo itd. Nadaljni napredki bo torej odvisen od zmožnosti šolskega vodstva in učitelje. Poleg dvoletnega več ali manj teoretičnega pouka je namreč v načrtu kot nadaljevanje eno ali dveletni atelje, kjer bi se gojenke poljubno dobo še praktično vežbale. Letos je v prvem letniku 35 gojenk in 24 v drugem letniku, nekaj jih obiskuje že tudi atelje. Večina gojenk prihaja iz mariborskih delavskih in uradniških krogov, le malo iz okolice. Ze zaradi tega je mariborska občina moralno obvezana, skrbeti za to šolo.

Na prosperiranju šole pa je zainteresirana tudi slovenska javnost, ker imamo v Mariboru doslej skoraj izključno samo nemške salone, v katerih kričeče drage šivilje še sedaj nočejo razumeti ne besedice slovensko. Naši ženski mladini, ki bo že čez par let težko našla kruha v šolskih sobah in zadubilih pisarnah, pa se nudi tu še krasna in bogata eksistenca. Čas je, da tudi tu vsaj začenjamo misliti na izpodrinjenje tujk, ki ne vedo ceniti lahko prisluženega kruha.

Vesna ima nadalje tudi svoj internat, kjer dobivajo deklice poleg udobnega stanovanja in hrane tudi vzgojo in pouk v glasovirju, jezikih itd. Letos je v internatu 40 gojenk, nekaj domačink, Hrvatice in Srbinj, ter mnogo Primork, ki z lrami lahko plačujejo precej visoko vzdrževalnino.

Doslej je na zavodu, zlasti pri organizaciji istega odlično sodelovala gospa Asičeva, od 26. septembra pa je ravnateljica gđ. Marija Rapočeva, doslej učiteljica na gospodinjski šoli v Ptuj.

Lepo poslojje je bilo poprej last nemške «Haushaltungsschule», ki je bila razpuščena in je letošnja pomlad vlada poplepje izročila občin v last in tako tudi vodi celi zavod kuratorji obstoječ iz župana Grčarja ter občinskih svetnikov vseh strank: Slanovec, ravn. Voglarja, dr. Rostoharja in dr. Jerovška. Za propevanje zavoda bi pa bilo menda umestnejše, da bi se poklicali v kuratorji namesto politikarjev strokovnjaki, ki bi kazali posebno zanimanje za te prevažne šolske institucije. Šolsko vodstvo pa bo moralo v bodoče razviti tudi večjo propagando, da zainteresira za šolo javnost, starše, prizadele strokovne korporacije, ki bi ji morale posvečati večjo pažnjo in zlasti vlado, ker se pri tem polovičnem provizoriju in pod večjim gospodarski zavod s šolami ne bo mogel tako povoljno razvijati, da bi vršil težko nalogo, ki jo obmejno slovenstvo od njega pričakuje.

Razbojništvo na jugu

Te dni so napadli razbojniki železniški vlak na Sutormanu, na prelazu med Barom in Virpazarom, ga pošteno opleni in zopet izginili. To se je zgodilo v Primorju, v onem delu Črne gore, ki je večji del doslej kot najbolj varen. Napad je zahteval to pot večje število žrtve; razložiti si jih je treba bržkone na podlagi znanega pravila, po katerem se ravna razbojniki ali komite v Črni gori. Kadar izdajo oni povelje, da je treba ustaviti avtomobil ali vlak ali stopiti na gotov prostor, tedaj je treba parirati. Ako poižusiš naglo voziti dalje, ali pričneš v obrambo streljati dalje, tedaj moraš gotovo računati, da otvorijo napadalci brezobzirni ogenj.

«Tu se moja umetnost neha, gospod. Proti vaši ženi sem kot telepat pravcata muha in rešiti vas magnetizma je sploh nemogoče. Moral bi vas deti v stope! Toda jaz nimam tovarne »R. U. R.« Sicer pa, ako bi vas mogel spremeniti v nesimpatičnega, pa bodo ženske letele le še huje na vas.»

«Kako še huje? — Potem pa nikar!»

«Samo vaša žena vam potem definitivno okrene hrbet. Ona je namreč normalna žena.»

«Zbogom, gospod Svengali!» — Zo sem bežal. A zadržal me je: «Poiskujete z grobostjo, z ironijo, cinizmom! Če se jim hoče romantike, bodite naturalisti. In če hreepeneč, kar takoj: zastonj gor! — brez uverture! Brutalno! Saj razumete —?» — Pomežiknil je in zagostikuliral nedvoumno...

Tekel sem v pisarno. So me že čakale! In takoj se je začelo: vdovice, žene, zrela dekleta. Ubogal sem Svengalija. Bil sem ciničen naturalist, grob brutalist... Ampak ženske so se smejale na ves glas, da sem hitel zapirati okna. Od povesod so zle ogorčene glave uradnikov in tipkaric skozi stekla na mojo pisarno. Hiša je namreč polna najrazličnejših uradov.

Moj ženski gostje pa so izjavljali, da sem »čudovito originalen«, »zelo interesanten« in sploh — »grozno.

Treba se je tedaj učiti tudi razbojniškega prava. Zalibog se moramo na jugu države še vedno učiti. Se vedno prihajajo poročila o napadih na različne objekte in osebe v južni Srbiji in Črni gori, saj celo iz ostalih »civiliziranih« pokrajin razbojniške novosti niso preveč nenavadne.

Vnanji, zlohotni viri so se trudili, da naše razbojnike, komite, odmetnike ali kačake, ali kakor se že imenujejo ti ljubi bratje, pokažejo kot politične zločince. In vendar niti v Makedoniji ni vedno politika ozadje komitstva! Na Balkanu je turški režim ustvaril povsem nenormalne razmere, strahotno neenakopravnost med državljani. Za kristjana ni bilo pravice; ako jo je hotel imeti, si jo je moral sam poiskati z lastno pestjo. Tako so nastajali hajduki, ki jih je bilo za turškega režima povsod obilo, posebno pa v srbskih pokrajinah. Saj je znano, da so svobodo Srbije izvajali pretežno hajduški harambaše, ki so se pridružili Karadjordju iz želje po svobodi, pa tudi iz veselja po boju in radi koristi, ki jih prinaša.

Tradicija hajduštva tudi po turških časih ni nikdar zamrla. Hajdukovi ni nikdar popolnoma zmanjkalo iz balkanskih gora in gozdov; različni povodi so jih vedno znova gnali v gore. Ne morda politično nasprotstvo je n. pr. danes v Črni gori merodajno, da hajduštvo ne neha. Ne smemo pozabiti, da je tanakaj še pred nedavnim vladal osebni režim v vseh ozirih. Ako kdo misli, da se mu kjerkoli

zgodila krivica, si ne voli civiliziranega pota na drugo, tretjo, najvišjo instanco, marveč pograbl puško in opravi sam svojo sodbo. Dolga vojna doba je znova vzbudila v ljudeh veselje do avanturistiškega življenja, prav tako kakor je pri nas strahovito pomnožila lahkomišelnost ali brezvestnost ter divjaške zločine.

Red in normalno stanje, po katerem mora stremeti civilizirana država, se bosta dala doseči le polagoma. V mnogih primerih bo morala vojna generacija šele odmeti, predno bo zavladal red; marsikdo ima na vesti toliko prestopkov, da vedoma igra le še za življenje. V poslednji dobi so začeli v Črni gori prakticirati, da hajduki, kadar jim postanejo tla prevroča, pobegnejo čez mejo v Albanijo in od tam v Ameriko. Ta običaj je zelo pomembnega vreden in le želeji je, da bi čim prej vsi razbojniki izginili po tej poti. Tudi z onimi komiti, ki so politični razbojniki, kakor n. pr. v Makedoniji, bo težko kdaj računati kot z mirnimi državljani; bržkone se bo mogel le manjši del navaditi na redno življenje v danih razmerah. Predvsem pa je povsod na jugu potrebna solidna uprava, oprta na krepko varnostno stražo, ki bo pač še precej časa požirala večje vsote. Oboje pa je mogoče le, ako se izpopolnijo prometne razmere, zlasti v Stari Srbiji in Črni gori, ki imata v vsej naši kraljevini najmanj železnice.

Iz življenja in sveta

Kralj Milan in cesarjevič Rudolf

Dumaški listi objavljajo odlomke iz pisma rajnega avstro-ogrškega prestolonaslednika Rudolfa na urednika «Wiener Tagblatta» Szepsa. Iz teh pism je jasno, da je bil Rudolf dalekovidnejši mož, ki je smatral Viljema, kasnejšega nemškega cesarja, za posebno nevarnega evropskemu miru. «Energičen je in trmast; smatra samega sebe za največjega genija in napravi kmalu veliko zmešnjavo v Evropi;» tako je sodil Rudolf. Nemčijo je smatral Rudolf za »ogromno razširjeno prusko soldatesko, za čisto vojaško državo, kjer se oprira privržojeni patriotizem le na bajonete.« Nemčijo, njeno vlado, njen birokratizem in njenega vladarja je Rudolf z ostrimi besedami grajal kot reakcionarno; Francijo pa je ljubil kot »prav vseh svobodomiselnih idej in naprav.« Bal se je zato nove nemške vojne proti Franciji, a tudi vojne Rusije proti Avstro-Ogrski.

Sploh je slutil, da se bliža rešitev slovenskega vprašanja. Tudi je slutil, da bo izbruhnil svetovni vojni požar na Balkanu. Toda o balkanskih knezih je imel slabo mnenje. S kraljem Milanom srbskim je sicer občeval prijateljski, a ga je le izkoriščal, da je iz njega izvajal tajnost. Zato ga je upijanjal! Dne 17. septembra 1883. se je peljal z Milanom na Stajersko na lov ter je v vlakcu izvedel marsikaj važnega iz Milanovega čenčanja. Nato ga je povabil še k sebi v Laksenburg. Obedovala sta sama. «Dal sem mu mnogo penecke burgundca in — v vino veritas! — postal je zelo zgovoren in lahko sem mu izvilil zanimive reči,» je pisal Rudolf. «Včeraj je bil kralj ves dan pri meni. Posrečilo se mi je, da sem ga z zanesljivo burgundsko manipulacijo pripravil h govorjenju. Strah zbujajoče razmere v njegovi deželi in zavest, da je njegova kraljevina obsojena na propad, sta mu dajali pravi podvistiški humor in igralo lahkomišelnost.» — Tako je karakteriziral Rudolf svojega kraljevskega srbskega gosta.

Zanimivo je, da je Rudolf sam vohunil proti Srbiji, in da mu je dal opasne podatke sam kralj Milan. Sredstvo pa je bilo vino — pijanost. Zda sta že davno mrtva oba; predznanji Obrenovič je umrl kot izgnanec na Dunaju, a Rudolf je v Mayerlingu umrl na zagoneten način. Le Viljem še živi, se ženi in piše spomine. Učili pa je Nemčijo in Avstrijo.

Utrjevanje otrok

Utrjevanje je potrebno vsakomur. Če človek noče, da mu škoduje vsak prepih, da ga boli glava, ako mu jo le nekoliko preveč ogreje solnce, da mu utriplje srce kakor bi mu hotelo skočiti iz prs, da ga bole noge po nekoliko daljšem izprehodu itd., se mora utrjevati. Zračne kopeli, izprehodi z golo glavo po vetru in solncu, pravilno solnčarenje, kopanje, umivanje po vsem životu z mrzlo vodo, gojenje zmerne turistik, daljši marši, telovadba, dviganje uteži itd., so vsakomur vedno zelo koristni. Ostati prožen, gibčen, mladosten, izogniti se vsakršni zavaljenosti in nervoznosti, je pač želja vsakega človeka.

Naša telovadna društva, predvsem naš »Sokol«, so za narodno zdravje večji blagorovi, kakor si mislimo. Treba bi bilo le še, da se naše šole v večji meri brigajo tudi za telesnost mladine. V prvi vrsti pa naj bi se zanjo brigali starši. Otroci, ki so dovolj na solncu, zraku in v vodi, ki dovolj tekajo, skačejo, goje sport in telovadbo, so utrjeni ter ne boleha jo neprestano zaradi vsake vremenske preembe. «Carteljčki», ki jih vedno zavilajo ter nadzirajo vsak njih korak, so vsak čas nahodni, prehlajeni, imajo vročino ali mrzlico ter so bledikasti in čemerji.

Dr. W. Schweisheimer priporoča staršem, naj začno utrjevati otroke že v zgodnji mladosti. Toda pametno in individualno. Niso vsi otroci enaki in vse ni dobro za vsakega. Včasih so hotele matere utrditi otroke s tem, da so jih vsako jutro in vsak večer polagale v mrzlo vodo ali jih posajale pod mrzlo dušo. Nekaterim otrokom je ta način utrjevanja zelo koristen, drugim pa zelo škodljiv. Nekateri otroci so postali malokrvni, so dobili katar in so bili nervozni. Utrjevanje naj se prične z zračnimi kopelmi. Otroke naj se vodi na zrak, a ne le ob ugodnem vremenu, ob solčnih in gorkih dneh, nego naj se jih navaja na deževje in veter, na mraz in burjo. Otrok, katerega skrivajo pred vsakim dežjem in vetrčkom v sobo, se gotovo hitreje prehladi, nego otrok, ki je utrjen proti vsem vremenskim izpremembam. Le če dežuje močno, da se ni mogoče ubraniti premo-

čenja, in če brle močan leden veter, ki jemlje sapo, ni pošiljati otrok na izprehod.

Seveda morajo biti otroci dovolj oblečeni. Takozvana »spartanska« obleka se vedno maščuje. Pozimi puščati otroke, da hodijo brez nogavic, golih kolen in odprti ovrtnikov, je nesmiselno in škodljivo. Res je, da se otrok s hojo hitro ogreje, toda otrok se takisto naglo ohladi in potem prehladi. Zračne kopeli, pri katerih teka otrok popolnoma gol po vrtu ali sobi, so koristne poleti na solncu, v hladnejših sobah v primerno toplem prostoru, pozimi pa le v dovolj zakurjeni sobi. Toda pozimi taka zračna kopel ne sme trajati več nego 5 minut, redkokdaj do 10 minut.

Jako koristno je utrjevanje sopil, pljuč in vsega telesa s tem, da spe otroci ob odprtem oknu. Sveži zrak pospešuje globoko dihanje in trdo spanje, torej izdatnejši počitek. Treba le, da je odeva dovolj izdatna. So ljudje, ki niti pozimi ne morejo spati, ako so okna zaprta. Dojenčki in majhni otroci, ki se razkrivajo, pa morajo v hladni dobi spati vedno v zaprtih sobah, ki so bile poprej dobro prezračene. Sploh je izdatno zračenje bistveni pogoj zdravja pozimi. Marsikje na kmetih zračenje silno zanemarljajo. Sobe imajo zaprte in zabite, polne smradu; zato so ljudje bledi in upadli, dasi se podnevi gibljejo dovolj na zraku. Ubija jih zadušljivi zrak ponoči in podnevi v sobah. Tudi umivajo se marsikje na deželi premalo in vode se boje — zlasti ženske — kakor judje. Zato je na kmetih toliko bolnih žensk. Premalo se kopljejo, večkrat iz neumne sramežljivosti, včasih zaradi neudobnosti in nepoučenosti.

Utrjevati mora otroke vsaka mati, a pri tem paziti, da ne pretirava. Vsak otrok je drugačen. Treba ga je opazovati in se ravnati po njegovi naravi. Polnokrven ali bledičen otrok zahteva različnega utrjevanja. Nobenega se ne sme razvajati. Toda utrjevati je treba dosledno, vztrajno, ne prenašlo in ne šablonsko.

Najbogatejši mož na svetu

Spomni Andrewa Carnegia so sedaj izšli tudi v nemškem prevodu. Rojen je bil v škotskem mestecu Dumfermline kot sin ubožnih, a spoštovanih staršev. V mladosti je ljubil romantiko ter se je mnogo bavil z zgodovinskimi opisi slavnih mož. Kaj lahko modra mati, naravna nadarjenost in ugodne razmere časa in kraja store iz človeka, ki je priden in resen, se je pokazalo najlepše na Andrewu Carnegiu. Bil je vedno aktiven optimist, poleg tega vztrajen in štedljiv ter v svoji dalekovidni fantaziji pogumno podjeten. Tako so bili tudi vsi drugi ameriški kapitalistični knezi, ki so skoraj vsi brez izjeme postali iz navadnih delavcev, rokodelcev, milijarderji.

Njegovo zaupanje v končni uspeh je bilo večkrat kronano s uspehom, ki je presenetil celo njega samega. Ko mu je poslovdja predlagal, naj se zgradi v Braddocku tovarna za jeklo, ki bo lahko vsak dan napravila 1000 ton železnih šin, mu je dejal Carnegie: «Ne ugovarjam vsoti, ki jo mislite porabiti v to stvar. Toda obljubiti mi morate, da ne poveste nikdar nobenemu človeku, da sva bila tako prismojena in sva upala, da bo naša dežela kdaj potrebovala 1000 ton železnih šin na dan.» Toda po kratkem času so napravljali že 12 do 15 tisoč ton na dan!

Lahko bi kdo rekel, da spomini tako izjemno srečnih ljudi nimajo praktičnega pomena za življenje večine ljudi. Toda Carnegie je dokazal, kako je mogoče po najskromnejšem začetku napredovati, in kako je osebn energija, vztrajnost, premišljenost in štedljivost vedno zmagovala. Želeli bi bilo, da priredi kdo Carnegieve spomine tudi za slovensko občinstvo, zlasti pa kot zanimivo knjigo za mladino.

Črni poglavarji v Parizu

Nekateri črni poglavarji iz francoskih kolonij v Afriki, med njimi celo trije pristni kralji, so nedavno bivali v Parizu na obisku. Povabila jih je sama francoska vlada in je za to ekskurzijo potrošila nad 600.000 frankov. Navzlic temu pa obisk ni bil posebno sijajen. Vlada je črne goste gostoljubno namestila v neki stari kazemati, ker tam so lahko živeli prav po svojih domačih šegah in navadah in so lahko n. pr. pri pojedini sedeli na zemlji in metali ostanke preko ramen. Nekateri, posebno vsi trije kralji, navajeni na drugačen sijaj v svojih bogatih šotorih, pa le niso bili zadovoljni in so resno protestirali. Zadnje dni, ko je že začel nastopati hlad in se je eden izmed kraljev pritožil, da ga zebe, mu je vojna uprava poklonila solidno vojaško srajco; poglavar jo je zelo nezadovoljen sprejel in je vložil protest.

Zamorski poglavarji, večji del muslimani, tudi v Parizu niso opuščali obredov, ki jim jih nalaga vera. Eden izmed njih je bil nekega popoldne na posetu pri nekem generalu. Ko je nastopila 4. ura, je poglavar želel opraviti svojo molitev in je prosil generala, naj ga povelje v sobo, katere okna so obrnjena proti vzhodu. Po predpisih korana pa mora vernik opravljati molitev le na zemlji. In ker je soba bila parketirana, je bil general sprva v nepriliki, kako naj pomaga pobožnemu gostu; pa kmalu se domislil: vzame pljuvalnik, napolnjen s peskom in pesek raztrosi po tleh. Črni poglavar se spusti na pesek in čisto zadovoljen opravi svojo molitev preroku.

Poročne zlate prstane za državo

Dunajčanje imajo vedno nove ideje, kako bi popravili avstrijsko valuto. Nekdo predlaga: Med 6 in pol milijona prebivalcev Avstrije je vsaj 2 milijona poročenec. Vsi imajo poročne prstane. Vsak prstan tehta vsaj 5 gramov in ima vsaj za 14 K zlata. Dva milijona prstanov predstavlja torej vsaj vsoto 28 milijonov kron, kar je lep kapital. Dunajčan predlaga, naj vlada izda zakon, s katerim se zakonci prisili, da izroče državi svoje zlate prstane. Zato naj dobe državne akcije. Predlog zdaj razmotrivajo novine. Pametni pa so mnenja, naj bi vlada rajše segla po večjih zlatinah, ki jih je na Dunaju ogromno in ki nikomur nič ne koristijo. Ljudje imajo skritega mnogo zlata in srebra ter se ne brigajo za usodo države. Dunajčan je bil besen patrijot, dokler mu je patrijotizem donasal dobiček; Dunaj je bil cesarski, ker ga je cesar krnil in ker je vlada vladala ves denar in vse najlepše na Dunaj. Zda tega ni več, in Dunaj je brez zanimanja za državo in njen blagor.

Gospa z osemnajstim mačkami

Kensington je eden najelegantnejših delov Londona. Tu se je 26. m. m. ustrelila stara dama iz najboljših družbe, Lilian Hargreave. Ko so našli njeno truplo na postelji, prepodili so tudi 18 mačkov. Samomorilka je bila za življenje znana v svojem delu mesta radi čudskih navad. Bila je premožna vdova, lastnica velike vile, v kateri je stanovala sama z eno služkinjo. Najljubša družba so jej bili njeni mački. Zbirala in izbirala jih je in je imela pravočasno menezarijo vseh vrst mačk. Hranila jih je z mlekom in slaščicami in je večkrat izjavila, da bi dala svoje življenje za nje. Nekoč se je morala razločiti boleznijo podat v bolnico. Takrat je imela v svoji vili 25 mačkov, katere so kloroformirali. Ko se je starka zopet vrnila domov, je bila vsa nesrečna in ni več našla miru, dokler se ji ni posrečilo zbrati novo zbirko raznih redkih mačkov. Zda, ko se je naveličala življenja, je čudaška žena zapustila eno samo pismo na neko oddaljeno sorodnico, kateri zapušta vse svoje prav znatno premoženje pod pogojem, da bo dedinja oskrbovala mačke, kakor so bili doslej navajeni.

Čehi

Saj sem že pisal, da je Čehi najbolj delikaten in najbolj izomikan človek na svetu. Prijazen je. Priden je. Uslužen je. Ne da se vznemiriti. Vedno dobre volje. In predvsem ljubi nas Ruse. Še nikoli nisem videl Čeha, ki bi bil v družbi skočil iz kože. Jaz pa ne poznam nič prijetnejšega, nego si naložiti najtežjo nalogo na ramo. Zato sem sklenil, da razburim Čeha.

Sedel sem s tremi Čehi v kotu neke gostilne in pili smo skupaj na najbolj prijateljski način pivo.

Porabil sem premor, lokavo pogledal svojo družbo ter dejal nepričakovano: «Meni vaša vlada ni všeč.»

Ako bi bil jaz Čeh, bi bil odgovoril porogljivo: «Zato pa imate na Ruskem lepo vlado.»

Namesto tega je odvrnil Čeh kratko: «Vidite, naša vlada je pač še mlada. Ko se postara in si pridobi več skušenj, ne bo streljala več kozlov, ki jih imate v mislih.»

«Tudi vaša Praga mi ni všeč,» sem dejal ter skrivaj pripravil svojo roko za obrambo, ako bi me hotel sosed treščiti po glavi.

«Meni se zdi lepo mesto,» je odvrnil delikatan moj sosed.

«Paprlapap, lepo? Dimnik! Tudi če bi bil ta satisti dimnikar belvederski

simpatičen človek». Zardele kot potonke, vzburjene in vroče so bežale druga za drugo od mene.

Ob 12. sem bil utrjen kakor mladič...

Pri obedu pa je začela žena vihati svoj nos, da dvigati na desno, na levo... vohljati in — mršiti čelo.

«Mošus! U, fejt! Akacija! Kako nefino! Vijolice! Uf, kako ordinarno! Kolonjska voda! Nečuvno!...»

Tako mi je naštevala kar lepo po vrsti vse parfeme mojih posetnic. Menda ni zgrešila niti enega. Lasje so se mi izpreminjali v klicaje s piko na vrhu. Pika pa je bila znojna sraga... In potem pet let in pol stara melodija:

«Ali spet začenjaš? Ali me spet slepariš?... O bog, o bog!» itd.

Saj lahko čitate spredaj: psovke, krčji itd.

Gospodje, to je tragedija, resnična tragedija! In jaz pri bogu ne vem, kako se bo zaključila. S strahom gledam v bodočnost. Zakaj Svengali je že odpotoval, «Deveta dežela» je že zaprta, cikusa odpotujeta že dni, vse, kar je bilo apartnega in senzačnega, izgine in Ljubljana se pogrezne zopet v meglen dolgčas...

Uuaah...!

David.

Apolon, bi se skozi plasti saj njegova lepota ne mogla videti.

«Praga je pač staro mesto.»

«Smešno. Saj to je: bolje bi bilo, da je mlajša. In potem, gospodje. Da se le ne sramujete. Kako je vendar mogoče, na spečega človeka zavali pezo 5 pudov?» ... (Pud = 16 kg.)

«Kdo pa je zavalil na vas pet pudov?» je prestrašen vprašal moj drugi sosed.

«Prosim vas: a pernice, s katerimi se odevate?! Spodaj pernica, zgornj pernica. Uspeh je ogromen pirog (Op. prev. Pirog je priljubljeno rusko pecivo z mesnim ali marmeladnim nadevom.) s prav tankim nadevom v sredi — z napol zadušnim, ploščnat zmečkanim človekom. Meni se zmerom sanja, da me zasipa lednik ter me pokriva z milijoni pudov snega... To ni postelj, nego snežen plaz! Vsako jutro mora sobarica dolgo iskati majceno, zblinjeno, jedva še sopeče bitje, da ga prikljče z nasažo in umetnim dihanjem zopet v življenje...»

«Pozimi je človeku pod pernico topleje,» je Čeh odvrnil plaho. «Sicer pa, če človek pernice ni vaju, mu je lahko res neprijetno pod njo...»

«Neprijetno?... To je celo neestetično! Samo predstavljajte si mlado, dobro konstruirano žensko pod tako gorjo! Kakšni so njeni obrisi? — Ah! In kako servirajo po vaših restavran-

tihi vodko? Mar ste videli že vsaj enega natakara, ki bi vam bil vzlic vsem prošnjam prinesel vodke pred jedjo? Samo čaka, da vam pritrese vodko k močnatni jedi! Ali je to v redu?...»

«Tu je pač vzrok v dejstvu, da je naša narodna pijača pivo...»

Krišal sem, mahal z rokami, si izmišljal največje topeve... a Čehi so ostali nepremisljivo prijazni, skromni in mirni. Razbijal sem si glavo ob skali njihne delikatese, postal sem hripav in, ker nisem našel nobenih drugih nedostatkov, sem mrmral končno:

«In potem mi niso prav nič všeč vaš...»

Bojim se, uporabljen besedo samo zapisati, kajti komaj mi je ušla, so se moji tovariši izpremenili strašno, besno... Obrazo so se jim zalili s krvjo, oči so jim zableščale v togoti in močate pesti so zagrmle kakor kladi pa nedolžni mizi:

«Vi ste gost v »Češkoslovašč«, so grmeli glasovi, in zato ni fino, govoriti tu o takih rečeh! Če vam tu ni všeč, se kar odpeljite domov na Rusko!»

Ti ljubi Bog! Čemu so planili tako divje po meni? Saj sem venčar samo rekel, da mi ni všeč... Toda ne. Ako povem to danes, ne pojde jutri niti en Čeh iz užajenosti v gledališče.

Zato končam ta nesrečni fejtton šele jutri.

Gospodarska vprašanja

Sladkorna kampanja v naši državi

Evropsko proizvodno sladkorja 1922./1923. cenil F. v. Licht sledeče (v tonah): v oklepajih številke sladkorne kampanje 1921./1922.): Nemčija 600.000 (1 milijon 300.000), Češkoslovaška 750.000 (653 tisoč), Avstrija 19.500 (16.300), Madžarska 50.000 (50.800), Francija 560.000 (305.000), Belgija 300.000 (290.000), Nizozemska 285.000 (380.000), Danska 105.000 (146.000), Švedska 63.000 (235.000), Poljska 270.000 (174.000), Italija 260.000 (217.000), Španija 170.000 (83.000), Rusija 220.000 (50.000), ostale države 106.000 (76.200). Letošnja kampanja v Evropi bi torej dala 4.758.500 ton sladkorja proti 3.987.600 tonam lanske kampanje, odnosno za 770.000 ton več nego lani.

V naši državi je bilo letos posejano preko 17.000 ha s sladkorno peso, kar je dalo po dosežanih cenitvi okoli 35.000 vagonov pese. Ker naša pesa običajno okoli 10 do 12 odstotkov sladkorja, je pričakovati, da bo produkcija znašala v najboljšem slučaju 3500 vagonov, odnosno 35.000 ton sladkorja, najmanj pa lahko računamo 30.000 ton. F. v. Licht ni navedel posebej cenitve za našo državo. Ako obdržimo gornje številke in odštejemo od ostalih držav 30.000 ton, pride torej na gori navedene ostale države brez Jugoslavije še okoli 76.000 ton. Po gornji cenitvi bi znašala torej naša produkcija eno petindvajsetinko češkoslovaške produkcije.

V naši državi se nahaja osem tvornic za sladkor, šest privatnih (Veliki Bečerek, Čuprija, Usorac, Crvenka, Osijek, Novi Vrh) in dve državni (Beograd, Baranjski). Vse te tvornice potrebujejo okoli 20.000 vagonov premoga in 400 vagonov koksa. Kakor se javlja, so privatne tvornice v glavnem s premogom že oskrbljene, dočim ga državnim še manjka. Zato se za slednji dve še ne ve, koliko bosta mogli proizvesti sladkorja. Potemtakem je gornja minimalna cenitev produkcije sladkorja v naši državi s 30.000 tonami najzanesljivejša. Ker znašajo potrebe v Jugoslaviji letno okoli 80.000 ton sladkorja, moramo torej računati na uvoz 50.000 ton.

Doslej smo uvažali največ sladkorja iz Češkoslovaške, kar se pa menda v bodoče ne bo godilo, ker je češkoslovaški sladkor za nas predrag. Češkoslovaškemu sladkorju uspešno konkurirajo na našem trgu ameriški, japonski in kubanski sladkor, ki se uvažajo preko Trsta in Soluna. Sladkor iz teh držav nam pride mnogo cenejši, nego iz Češkoslovaške, ki pa ima drugače mnogo finejši blago. Vsi porasta češkoslovaške valute se nahaja češkoslovaška sladkorna industrija sploh v kritičnem položaju, ker izgublja svoje glavne odjemalce Poljsko, Avstrijo, Rumunijo, Bolgarsko, Jugoslavijo, Ukrajino, ki imajo vse slabe valute.

Pipanje pese v naši državi je pričelo sredi minulega meseca in se kampanja že pričenja. Naša sladkorna industrija se dobro razvija in bo mogla v nekaj letih kriti vso domačo potrebo, kar bo velike važnosti za našo trgovinsko bilanco, v kateri je dosedanji uvoz sladkorja precejšen minus. V naši agrarni državi je pač nepotrebno, da moramo uvažati sladkor. Dobre zemlje za sejanje sladkorne pese imamo več kot dovolj. Saj še celo v Sloveniji v nekaterih krajih sladkorna pesa povoljno uspeva. Z nekaj dobre volje, vztrajnosti in podjetnosti bi mogli v doglednem času sladkor celo izvažati.

Internacionalizacija Južne železnice

Kakor je znano, francoski prioritarji izpočetka niso bili zadovoljni z beneškim sporazumom o Južni železnici in je francoska vlada poslala protestni not v avstrijski in madžarski vladi. Sedaj pa se je položaj izpremenil. »Kölnische Zeitung« z dne 3. t. m. prinaša nastopno zanimivo poročilo svojega pariškega dopisnika o Južni železnici:

«Francoska vlada je vsled pojasnitev, ki jih je dobila od italijanskih vladnih zastopnikov, poslala novo noto avstrijski in madžarski vladi. V notu preključe svoj prvotni protest proti beneškemu sporazumu in priznava sporazum kot podlago končnih pogajanj. Povod tej izpremembi francoskega stališča je bil, da je italijanska vlada potom svojih zastopnikov podala izjavo, da prevzame poročilo po plačilne obveznosti, ki se tičejo po beneškem sporazumu avstrijske in madžarske vlade. Zaradi te za doseglo definitivnega režima (régime définitif) važne izjave poročstva so se države, ki so udeležene pri Južni železnici, kakor tudi Association nationale izjavile voljne, da podaljšajo provizorični režim (régime provisoire), ki bi potekel koncem leta 1922, do konca marca 1923. S tem se je izkazal v mirovni pogodbi predvideni poziv razsodišča zaenkrat kot nepotreben. Francoski prioritarji so prejeli od italijanske vlade zagotovilo, da se bodo nadaljnja pogajanja tako pospešila, da se bodo zaključila na konferenci, ki se sestane v početku novem-

bra v Rimu. Na tej konferenci o Južni železnici se bo tudi vprašanje italijanske anuitete končno javno uredilo. Važno je tudi omeniti, da se je italijanska posest delnic Južne železnice v zadnjih mesecih znatno pomnožila in da predstavlja danes skoro večino delnic.»

Tem izvajanjem pristavlja pariški dopisnik omenjenega lista, da bo prišla internacionalizacija Južne železnice po beneškem sporazumu do izraza tudi s tem, da se bo v bodoče od 25 članov upravnega sveta Južne železnice izvolilo po 2 po predlogu štirih udeležnih držav, 4 člani po predlogu Association nationale in 13 jih bo prosto izvolila glavna skupščina.

Nazadovanje cen na ljubljanskem trgu

Dvigjanju vrednosti našega denarja in ukinjenju uvozne carine za življenske potrebščine ter potrebni zvišanju izvozne carine za živila je sledilo takoj padanje cen. Razlike v cenah enega in istega blaga po različnih krajih Jugoslavije so danes še velike vsled popolne odpovedi tovarnega prometa, ki omogoča takojšen vpliv konkurence cenejšega blaga, ter vsled spekulacije trgovcev, ki bi se vsled dragih zalog vsaj deloma radi rešili pred veliko izgubo. Uvoz ameriške moke in masti naj se, kjer gre za preskrbo mest in drugih pasivnih krajev, od strani centralne vlade z vsemi sredstvi in hitro podpira, dokler ne dosežemo zenačenja cen z domačim blagom. Ukrepi centralne vlade kažejo danes, da smemo pričakovati v kratkem primernejše ravnotežje gospodarskih interesov vseh slojev države.

Cene nekaterih domačih pridelkov se nahajajo danes še daleko nad svetovno pariteto in morajo pasti, če nas ne preseneti zopet padec našega denarja, češar pa ni pričakovati. Amerikanska mast stane na debelo franko Ljubljana okrog 105 K, v detajlni razprodaji 116 K. Kvaliteta ameriške masti je prav dobra. Do sedaj še nismo prejeli nobenega vzorca, kjer bi bila mast pomešana. Domača mast se trži še vedno po ceni 160 kron za 1 kg. Cena debelih prašičev na drobno v Ljubljani se še vedno vzdržuje na 85 do 90 K za 1 kg žive teže. Smemo pričakovati hiter padec. Amerikanska moka, ki je prvovrstne kvalitete št. 2 — 19 K, št. 0 — 21 K za 1 kg. Domača pšenična moka št. 0 — 27 do 28 K za 1 kg. Cena pšenice je padla že na 14 K, kar odgovarja ceni 21 K za 1 kg moke št. 0, vsled tega bo morala hitro nazadovati tudi cena domači moki. Istotako kažejo vse druge žitarice nazadovanje cen. Cena sladkorja je padla. V tedajlnji trgovini se prodaja danes kristalni sladkor po 64 do 68 K, v koc-

Darujte za Ciril-Methodovo družbo!

Parcela za vilo blizu Tivolija 3417 se ugodno proda.

Naslov pri Anončni družbi ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Indigo papir THE REX Co., Ljubljana

Strokovnjak za notranje in otroške bolezni Dr. Anton Breclj bivši primarij v Gorici se je preselil na Emonsko cesto 20, kjer ordinira od 14 1/2. do 16.

Za takojšnji nastop iščem stavbenega tehnika za pisarniška dela. — Dobri risarji z večjo prakso imajo prednost. Plača po dogovoru. Fran Ravnikar, mestni tesarski mojster, Linhartova ul. 25.

KUPI SE ENOTONSKI

AVTO

Oferte poslati na Mih. Müller, jun., Franzfeld pri Pančevu.

kah po 74 do 78 K. Cena mora še pasti. Riž po 33 do 40, olje po 88 K.

Glede mesa ni pomanjkanja. Svinjako meso stane 90 do 94 K, telečje 58 do 60 K. Goveje meso je padlo za približno 1 dinar pri kg. V mesnicah po mestu po 54 do 60 K, na trgu se prodaja goveje meso od 34 do 60 K po kvaliteti. Opozarjajo se mesarji, da se bo postopalo proti vsakemu prekoračenju cene 60 K za kg govejega mesa prve vrste. Meso tretje vrste po 34 do 40 K za kg, se je zadnje tedne bistveno zboljšalo, tako da ga moremo priporočati običajstvu. To meso se prodaja na trgu na Ljudski stojnici, Pucihar, Otrin, Toni-Marčan, Vnovčevalnica. Proti vsakemu poslabšanju kvalitete mesa tretje vrste se bo energično postopalo.

V ožgled padanja cen se pozivajo vsi ljubljanski gostilničarji, da primerno znižajo cene v svojih obratih in še strožje pazijo na kvaliteto živil, ki jih prodajajo.

Cene sadja na ljubljanskem trgu so nizke in je konkurenca zelo občutna. Gob je še vedno dovolj, cene pa postajajo že različne. Orehi liter po 10 K, Zeljnate glave so občutno padle; kg po 3 do 4 K. Glede preskrbe Ljubljane z mlekom se trenutno ne da ničesar ukreniti v zboljšanje, ker manjka vsake pravilne organizacije mlekarstva po deželi.

Tržna poročila

Zagrebski žitni trg. Dne 7. t. m. se je v Zagrebu ponujala (postavno baška odnosno vojvodinska postaja za 100 kg v kronah) pšenica po 1400 — 1500, rumena koruza 1350 — 1400, riž 1400 — 1450, ječmen za pivovarne 1600, za krmo 1400 — 1500, oves 1180 — 1200, fižol 1500 — 1550, moka št. 0 2400 — 2550, št. 2 2300 — 2450, št. 6 2100 — 2250, za krmo 1000, otrobi 700 — 820. Tendence nespremenjeno mlačna. Promet omejen.

Mariborski svinjski sejlem. Na sejem dne 6. t. m. so pripeljali 198 prašičev. Mladji prašiči, od 5 do 6 tednov stari so se tržili po 350 — 600 K, od 7 do 9 tednov po 1000 — 1500 K, tri do 4 mesece stari 1800 — 2000 K, 5 do 7 mesecev stari 3000 — 3800 K, 8 do 10 mesecev stari po 4000 — 4500 K in eno leto stari po 6000 — 6800 K.

Hmelj

Nemški hmeljski trg. (VI. brzojavno tržno poročilo.) Nürnberg, 5. oktobra. Prodanih 600 bal, po lepo zelenem se bolj povprašuje in je za 1000 M dražji, rumenkasti nespremenjen.

Alzaški hmeljski trg. Iz Strasbourga nam poročajo z dne 3. t. m.: Cene hmelja se sučejo od 150 do 190 frankov za 50 kg. Kvaliteta je vsled slabega vremena pri obriranju zelo neenakomerna. Kupčija je zelo mrtva.

Drobne vesti

— O novem pravilniku za promet z valutami in devizami. V razgovoru s uradnikom »Vremena« je izjavil pomočnik finančnega ministra g. Plavšič, da bo v ožji novi pravilnik glavno brigo o ekonomiji deviz, to se pravi, da bo v bodoče zadovoljeval samo legalne potrebe trgovine. Dosedanje luksuzno dajanje deviznih dovoljenj bo ukinjeno. Dajanje deviz bo omejeno na najpotrebnejše stvari. Devize se bodo dovoljevale industriji za uvoz sirovin in trgovcem za uvoz nučnih vsakdanjih potrebščin; uvoz luksuznih življenskih potrebščin, kakor je kerjev, vina, čokolade itd. bo zabranjen. Glede pomanjkanja gotovega denarja je rekel g. Plavšič, da so se začela podjati pri nas lahkomišelnost ustanavljati, čeko naše moči, in se sedaj nahajajo v nepriprilici ter prosijo, da jim država priloži sredstva. Drugi vzrok pomanjkanja denarja je v tem, da je vsak potnik mogel iznesti iz naše države 3000 Din. Kar je na Dunaj potovalo vsak dan okoli 100 oseb, je to pomenilo, da se je vsak dan izneslo okoli 300.000 Din. Finančno ministarstvo deluje sedaj na tem, da se ta denar vrne iz inozemstva. Zaradi tega je ministarstvo že izdalo znane navedbe o iznosu dolarjev, katerim je svrha, da se z njimi nekaj dinarjev nakupi in vrne v državo. Razen tega, ako se uvedejo direktni davki pri kmetih, se bo moglo tudi na deželi dobiti nekaj dinarjev, ker je znano, da kmetje skrivajo doma velike količine denarja.

— V svrhu poglobljenja trgovinskih odnošajev med Češkoslovaško in našo državo se je vršila v Pragi pri našem poslaniku dr. Vošnjaku konferenca, katere se je udeležil tudi češkoslovaški poslanik v Beogradu Kalina. Osnovala se je prosta zveza, katere cilj je utrditev trgovinskih odnošajev med obema državama.

— Vagoni iz Nemčije. Na račun reparacij smo prejeli iz Nemčije: 3909 zaprtih, 3341 odprtih tovornih vagonov. 27 cistern in 172 lokomotiv.

— Naša trgovinska dogovora z Bolgarsko in Madžarsko. Minister za trgovino in industrijo namerava predložiti skupščini dve zakonski osnovi o trgovinskem dogovoru z Bolgarsko in Madžarsko ter predlog o reviziji trgovinskega dogovora z Italijo.

— Vrtnarsko razstavo nameravajo prirediti, kakor čujemo, ljubljanski trgovski vrtnarji. Kakor vse panoge, tako se je začela tudi ta lepa obrt močno razvijati. Ustanovila se je pred kratkim tudi vrtnarska zadruga za Slovenijo. S to razstavo, katere je bolj lokalnega pomena, nameravajo pridelitelji razstave občinstvo zainteresirati za vrtnarstvo.

— Češkoslovaško skladišče v Novem Sadu. Iz Prage poročajo: Češkoslovaško trgovinsko ministarstvo osnuje v Novem Sadu skladišče za industrijske predmete. Vse skladiščeno blago živila po dosežanih carinskih predpisih kraljevine SHS. enoletno carinsko svobodo.

— Dobava ovsa. Dne 12. t. m. ob 10. uri dopoldne se vrši v intendaturi komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani druga ofertna licitacija glede dobave 700.000 kg ovsa. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, pogoji pa pri divizijski intendaturi v Ljubljani na vpogled.

— Bankovci pod 50 K v Avstriji se prenehajo tiskati. Z Dunaja poročajo, da so na seji narodnega sveta predlagali krščanski socialisti, naj se preneha s tiskanjem bankovcev pod 50 K, ker tisk bankovcev do 100 K vež stane, negu znaša njihova notranja vrednost.

— Avstrijska zlata pariteta znaša od dne 9. do dne 15. oktobra 14.970 avstrijskih kron.

— Obtek bankovcev v Češkoslovaški se je po izkazu cene 30. septembra povečal za 532 milijonov na 10.196.000.000 češkoslovaških kron.

— Češkoslovaški stari sladkor se je pocenil. Sladkorni sindikat v Pragi je znižal cene starih zalogam sladkorja od 650 na 450 Kš.

— Agrarna reforma v Madžarski. Doslej je razdeljeno že okoli 100.000 orolov veleposestniške zemlje.

— Iz Madžarske izvoz žive živine ni zabranjen. Madžarski ministrski svet se je pečal z vprašanjem izvoza živil in je sklenil povečati izvozne pristojbine od 30 na 50 odst. Kljub veliki draginji v državi ni ministrski svet zabranil izvoza z ozirom na to, da bi se pri zabrani poslabšala valuta. Izvoz poljskih pridelkov je popolnoma prost in je dosedanji sistem kontingentiranja ukinjen. Tako torej vest o zabrani izvoza živine iz Madžarske ni resnična.

— Pasivnost madžarske trgovinske bilance. Iz Budimpešte poročajo: Trgovinska bilanca Madžarske za prvo polovico 1922. je za sedem in pol milijarde madžarskih kron pasivna. Vrednost uvoza je znašala 35.14, vrednost izvoza pa 27.6 milijarde kron. Napram Češkoslovaški in Nemčiji je bila bilanca močno pasivna, napram Avstriji in Jugoslaviji pa je bila aktivna.

— Francoska zunanja trgovina za prvih osem mesecev t. l. izkazuje uvoza za 14.627.067.000 frankov in izvoza za 12.478.016.000 frankov.

— Znižanje cen sladkorni pesi v Nemčiji. Kakor poročajo iz Berlina, so tvorničarji sladkorja s svojo zahtevo po znižanju sladkorne pese prodrli pri vladi. Cena se bo znižala za 400 na 7000 mark za 50 kg.

Slavenska banka

d. d.

podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

SUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200.000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

29

Stroji za obdelovanje lesa Turbine armature sesalke zvonovi Strojne tovarne in livarne, d. d., Ljubljana

Prvi vtisi rajskega življenja

Tomsk 1921. I.

Nastal je veliki praznik, osvobodili so me iz ječe. Hvala bogu, vendar je končano! Kaj sem čutil v trenutku ko sem prestopil prag mračnega doma, ne vem več, pa menda se tudi takrat nisem prav zavedal. Napotil sem se po Irkutskomu traktu. Čevlje sem zvezal z vrstico — podplati so se hoteli na vsak način osvoboditi od prednikov —, prsti so začudeno gledali pred se, na glavi sem imel nekaj umazanega, nedoločnega — svoj čas je bila menda čepica — hlače so se raztrgale, ko sem nosil premoč, pod pazduho sem držal ostanke premočenja — lonček, čajnik in leseno žlico. Šel sem, da vidim raj na zemlji.

Koraka stotinja rdečarmejcev. «Ves svet nasilja bomo razrušili...» pojo nekam otožno tovariši, oboroženi od nog do glave. Aha, torej razrušili bodo! Prav, sem si mislil in korakal naprej. Po Magistratski ulici sem krenil na levo, v Zagorni sem obiskal starega znanca Georgija Pjetroviča.

«Zdravstvujta, Georgij Pjetrovič!»
«Zdravstvuj, zdravstvuj, predragi! So te vendar osvobodili? Čestitam, čestitam! Brizgniti bi se spodobilo ob tej priliki, pa boš že oprostil, slabo je sedaj s to stvarjo. Ničesar ni. Kam je vse izginilo? Vsega je bilo dovolj, mesa, kruha, eladkorja in žganja kolikor je kdo želel. Prišli so boljševiki in vse je izginilo, kot da se je pogreznilo v zemljo. Ne razumem, ali so požrli, ali prodali, ali so tako uničili — vrag vedi — ničesar ni pa je konec. Dvajset let služim na železnici, prišel sem tako daleč, da nimam sam česa jesti, da ne govorim o otrokih, ki mi jih je Bog poslal lepo število. Dobivam mesečno ubog pudič (16 kg) ržene moke, funt (¼ puda) smrdedečega masla, sedem funtov smrdedečega mesa — pa hrani družino iz sedmih članov! Slabo je, brate, slabo. Pa naj bo, ostani za sedaj pri nas, potem bo pa že kako. Kam pojdeš s svojo zunanostjo! Radi damo, kar imamo.»

Ostal sem. Prenočil sem, zjutraj sem šel, da si poiščem zasluzka. Grem mimo gostilna. Ljudje kosijo. Daj, da vidim.

«Listek imate?» — Ne — torej ne bo nič. Grem dalje. Trgovina z železnino. Rad bi si kupil žepni nož. Denar je posodil znanec. «Dovoljenje oddelka za železnino imate?» Ne — torej zopet nič. Še dalje prodajajo kruh. Želodec zahteva, daj, da poskusim. «Listek imate?» Ne — tretjič nič. Listki, dovoljenja, resolucije — sicer pa ne gre. Dobil sem delo. Na dvorišču žagati drva. Vendar nekaj brez dovoljenja oddelka za drva! Žagal sem tri dni, dali so mi dvakrat na dan čaja in črnega kruha. Pustil sem delo.

Delavska obveznost, delavska obveznost, mi je šumelo v ušesih. Gospodar mi je povedal o tej delavski obveznosti strašne stvari. V mestu je urad, ki skrbi, da se ne klatijo lenuhi po cesti. Vsi prebivalci morajo biti registrirani v tem uradu, sicer pridejo in jih aretirajo. To je pomagalo. Hudiču bi se zapisal, samo znova v ječo ne. Hitel sem v «biržo truda».

«Koliko let, odkod, kateri stranki pripadate? Pismen?»

Odšel sem z dopisom. Prišel sem v urad, pogledali so me, sprejeli. Delal sem v pisarni teden dni, delal sem drugi teden — vse tiho. Povedal sem, da sem lačen.

«Hrane še nismo dobili; sploh pa, veste li, še ne vemo, kaj in kako; za sedaj vam ne moremo dati ničesar, dobite konec meseca.»

Prosil sem, prepričeval, da sem Evropejec, da pri nas ljudje najprej jedo, potem šele delajo — vse zaman.

«Odpustite me iz službe.»

«Ne, pri nas to ni dovoljeno. Če so vas poslali, morate služiti. Pri nas nima nikdo pravice zamenjati službeno mesto.»

Prosil sem, prosil — uslišali so me. Odpustili so me iz službe pod pogojem, da nikomur o tem ne povem. Kam pa sedaj? Rešil me je znanec. Priporočil me je, sprejeli so me v urad za zbiranje naturalnega davka. Tu smo imeli skladišča hrane, tu je bilo vsega mnogo. Rib, mesa, masla, jajc, celo medu so pripeljali kmetje. Vse so oddajali, kar so imeli. Ostalo jim je malo žita in tuptam krava ali konj, vse drugo je vzela država. Vozili so po dvesto, po tristo vozov na dan, majali so z glavami, praskali se za ušesi in odajali.

Tu pa je bilo življenje. Nimaš kaj jesti — hajdi k nemu skladiščarju, k

drugemu in takoj ti odeže. Ta mi je dal masla, oni mesa, tretji rib — in živelo se je, pa še lačnim otrokom gospodarja sem nosil. Kradli so vsi, kdor je le mogel. Od šefa urada, ki je povabil še iz Samare družino in vse sorodnike, pa do najzadnjega delavca, vse je kradlo. Pripeljali so velikansko množino rib iz Narimskega kraja (severozahodni del Sibirije, kamor so pošiljali v času carizma politične izgnance). Nakopičili so jih polna skladišča. Moskva je začela pošiljati brzojavne odredbe, kam poslati ribe meso nemudoma v Rusijo, nikomur se ni prav hotelo. Ni vozov, delavcev primanjkuje, vagonov ni na železnici. Niso poslali, ribe so menda zgubile kot predlansko zimo v skladiščih. V Rusiji so pa umirali od lakote!

Potolžil se je želodec — toda tu je nova skrb. Drv ni — sredi pragozda, ni drv! Kaj naj počnem? Zunaj pa je zima, burja, strašno je stopiti na cesto. V stanovanju zmrzuje voda. Začel sem vpraševati. «Gubleskom, gubleskom» (urad, ki izdaja dovoljenja sekati v gozdu drva)! Aha, torej les, tu bom že zvedel, kako in kje pridem do drv. Stopil sem v urad.

«Dajemo dovoljenja samo uradom, pa še to v omejenem številu.» — Vrag vas vzemi! Zopet dovoljenje, zopet nič! Kaj naj počnem? Ne bom vendar zmrznil sredi pragozda? Na nasprotni strani ulice, kjer sem stanoval, je stala lesena hiša, prazna, nihče ni stanoval v njej. Vzel sem ponoči sekuro in odšel na delo. Začel sem podirati hišo. Kmalu se mi je pridružil drugi, za njim tretji. «Delali smo do polnoči in bilo je drv za tri dni. Čez tri dni sem šel zopet. Tu pa mi je izpodletelo. Prišla je policija, aretirali so me, odpeljali na stražnico.»

«Zakaj si podiral hišo?»

«Mrzlo je, drv ni.»

Sestavili so zapisnik, na častno besedo so me pustili. Zjutraj so poslali požarno društvo, ki je podrla hišo do tal. V Magistratski ulici je eno noč izginila dvonadstropna lesena hiša.

Ljudje so začeli gladovati. Državne gostilne so zaprli, kupiti ni mogoče ničesar — trgovina je strogo prepovedana — kje tu iskati izhoda? Od lakote ljudje neradi umirajo. Poskusili so z listki, dovoljenji, resolucijami — nič ni pomagalo. Želodec je trmast. Daj mu kruha, listkov in resolucij noče. Ljudstvo je začelo godrnjati.

Dovolite trgovino! Sami bomo skrbeli zase, ne potrebujemo države, ki nam ponuja samo papir, kruha pa ne da.

Pomislili so, pomislili in dovolili. Kaj hočeš, če pa narod noče državnih jedil? Začeli so z novo gospodarsko politiko. V mestu se je pojavil zopet trg, prebivalstvo je oživelo. Vse hiti na trg. Vsi nosijo — ta blazino, oni odejo, tretji gramofon, četrti kožuh, peti uro — jesti je treba. Pripeljali so kmetje, kar jim je pustila država, in menjajo. Denarja nočejo.

«Dvakrat ste nas goljufali, dajali ste nam papir, nazadnje pa ste rekli, da to ni denar. Zdaj pa ne bo več tako.»

Pripeljal je kmet krompirja, korenja in čebule, vse kar mu je pustila «komunija».

«No, kaj, oče, prodajš?»

«Kakšen prodajš, ogoljufati hočeš, kajne? Ne, bratec, zdaj pa nas že ne boš več opeharil s svojimi papirji. Če hočeš menjati, dobro.»

«Naj bo, kaj pa hočeš? Imam kožuh, letno suknjo, nove škornje.»

«Ne, brate, to robe imam doma že preveč. Ampak poslušaj, ti mestna podgana! Če že gre na to, davi mi je dejala Akulina — kako je že dejala? Pripelji, Kuzma, iz mesta tak kovčeg, ki igra, če pritisneš s prstom vanj. Torej če hočeš, daj mi tak kovčeg, pa ti dam vrečo krompirja, pa še čebule bom navrgel.»

Gledal je Tomič kmeta od vseh strani, ni vedel kaj to pomeni. Kakšen je ta kovčeg? S prstom pritisneš vanj, pa igra. Dolgo je premišljeval, nazadnje mu je vendarle prišlo na misel. Klavir — to je mislila Akulina. Kaj se hoče! Šla sta s kmetom na dom, Tomič mu je dal klavir, kmet vrečo krompirja in šla sta vsakebi.

Trg pa je poln ljudstva. Grigorij Timofejevič trguje kot je trgoval. Stopil sem k njemu.

«Zdravstvuj, prijatelj, kako se kaj počutiš?»

«Počasi, počasi; trgujem po malem, samo denarja ne morem prešteti. Dajejo kup bankovcev, prejemaš za stotisoče, prešteti ni časa, v roke zebe. Zvečer neseš na hrbtu vrečo denarja domov, šteješ do dveh, do treh ponoči, pa če so te ogoljufali za dva, za tri milijone, še gre. Ponavadi je več. Bi že šlo, samo preveč srditi so ti boljševiki. Vznemirjajo človeka. Sestnajst-

krat so preiskovali v mojem stanovanju, in vedno ponoči, ko otroci spa, Saj veš, častnik, boje se! In vendar je zdaj nekako lažje, odkar so dovolili trgovino. Trguješ, vsaj za kruh zaslužiš.»

Jutro. Grem v službo. Kolena gledajo iz hlače, vojaška suknja je podobna rešetki, na nogah ogromne «pime» (sibirska posebnost, volnati škornji, ki ne prepuščajo zraka), na glavi oguljena zajčja čepica. Ob poti v urad državna gostilna. Zaprta. Nad vrati visi kokoš, prava dvonoga kokoš. Glavo je povsila na levo, jezik ji visi iz kljuna, oči je zatisnila — mrtva. Samomor! Ob strani listek. Testament!

Stopil sem bliže.

«Prosim vse sorodnike, znance in prijatelje, naj me ne sodijo prestrogo. Stori la sem samomor. Gospodar je zahteval dnevno eno jajce, država drugo. Znesem lahko kvečjemu eno — izhoda ni bilo. Gospodarska politika sovjetske vlade me je gnala v smrt. Premoženja nimam, zapuščam pa kurjemu rodu željo, naj nese jajca tako hitro, kot boljševiki ideje.» — Samomorilka, Posrečena parodija.

Iz skladišča vozijo nekam v mesto moko. Voznik kleči na vreči, pod predpasnik si je privezal prazno vrečo, vrečo z moko je prerzal in sipa moko v svojo vrečo. Lakota, država ne daje — pomaga si sam.

Urad je moderen. Dvajset izurjenih moči bi lahko izvrševalo delo. V uradu jih sedi stotideset. Tavaajo po množičnih sobah, grejejo se pri železnih pešeh, razgovarjajo se, smejejo — delo jim je deveta briga. Mesečna plača osemdeset tisoč; kg črnega kruha na trgu osem tisoč. Brez postranskega zasluzka ne gre. Raztrgani, umazani. Za obleko in perilo je treba milijone. Šef gospodarskega oddelka delavcev — komunist. Piše slabo, čita še slabše. Kup aktov leži na njegovih mizi, ogleduje jih, obrača na vse strani.

«Ne gre. Saj sem rekel, da nisem za ta posel. Stroj je moj dvajsetletni znanec, pozna se dobro. Prišli so — komunist, moraš, v urad na odgovorno mesto. Pa ne gre, sam vidim, da ne gre. Pa tudi država prihaja do spoznanja, da čevljar ne more biti šef urada. Samo prepozno je. Inteligenca je uničena. Preveč smo zahtevali naenkrat — izgubili smo vse.»

Suhe gobe in kumno
kupuje 3478
Sever & Komp., Ljubljana
Wolfova ulica 12.

„**Jutro**“ je najboljši in najbolj informiran slovenski dnevnik!

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevažajo potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Pri ljubljanski borzi za blago in vrednote bo v najkrajšem času zasesti

več mest borznih senzalov.

Prosilci, ki se čutijo za ta mesta sposobne ter popolnoma zadoščajo vsem predpisom zakona, naj takoj vložijo prošnje v curriculum vitae na: Pripravljalni odbor ljubljanske borze v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje štev. 1. (Slovenska banka).

3495

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15

izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic.

18 Popravila točno in solidno!

Samostojen knjigovodja

bilancist, dober organizator in korespondent z večletno prakso išče službe v industrijskem ali trgovskem podjetju. Nastop lahko takoj. Ponudbe pod šifro «Zmožen» na Anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

3464

Dva do tri stavbne tehnike,

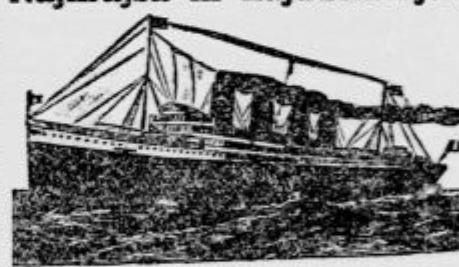
spretno risarje za arhitekturo in hitre kalkulante za kubaturne izvlečke in proračune išče za takoj „SLOGRAD“, Spod. Siška.

3465

Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija.

Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Slavenska banka, d. d. v Zagrebu.

Vozne liste in tozadevna pojasnila za to progo daje

IVAN KRAKER, zastopnik, Ljubljana, Kolodvorska ul. 41.

ZAHVALA.

Vsem sorodnikom, znancom in prijateljem, ki so nam v času težke bolezni in prenagel smrti našega nepozabnega pokojnika, gospoda

Ivana Kavčnika

predsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani

stali tolažilno ob strani in nam skušali olajšati našo neizmerno bol, izrekamo tem potem najpristranejšo zahval. Posebno se zahvaljujemo za obilne izraze iskrenega sočutja in za mnogobrojno spremstvo našega rajnika k večnemu počitku, predvsem gospodu predsedniku Stola sedmorice in gospodu generalnemu advokatu v Zagrebu, gospodu pokrajinskemu namestniku, zastopniku ministarstva pravde, dalje vsem ostalim zastopnikom sodnih, upravnih in vojaških oblasti ter korporacij. Končno še najiskrenejša hvala vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja.

V Ljubljani, dne 7. oktobra 1922.

Zaljujoči rodbini:

Kavčnik in dr. Šubic.

3476

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov:

16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Domače vesti

* **Obletnica koroškega plebiscita.** Z mirno manifestacijo za našo Koroško hočemo dati odgovora nemškemu slavlju ob drugi obletnici usodnega 10. oktobra 1920. «Gospodstvi Zvon» privedi v torek točno ob 7. uri zvečer v «Unionovi» dvorani shod, na katerem nastopijo več govornikov. Praznimo naš Vidov dan. Spominjamo se naših bratov ta dan in jim dajmo oporo, utrdimo v njih zavest, da jih ne bomo nikdar pozabili. — «Gospodstvi Zvon».

* **Kako slavijo koroški Slovenci obletnico plebiscita?** Ko so se dne 10. oktobra 1920 začele odpirati posode, v katerih so bile glasovnice koroškega plebiscita, se je tudi za koroške Slovence odprlo morje gorja in trpljenja. Vse so preizkusili od prostakega zmerjanja do umorov, od poškodovanja imetja do požigov. Na dnu tega gorja jim je ostalo samo eno: upanje, in to upanje je slovenska mladina. Ker koroška slovenska mladina nima sol, v katerih bi se mogla naučiti materinega jezika, ker se sedaj koroški Slovenci bojujejo pri Zvezi narodov za njihove privatne šole in se ne vé, kdaj bodo odprte, ker danes mladina niti slovenskega katekizma nima več, morajo koroški Slovenci ta čas dati mladini drugim potom priložnost za pouk v slovenskem jeziku. «Zato rabimo — pravi «Koroški Slovenec» — seveda denarja! V teh dneh bodo darovali naši nasprotniki neštete milijone za alkohol v proslavo «zmage». A mi hočemo v spomin na nesrečni 10. oktober zbirati za izobrazbo naše mladine. Mislimo, da ne bo zavednega Slovenca, ki bi ostal trd, ako pridejo naši zaupniki pobirati darove v ta namen. Darujte za svojo mladino, in ne samo darujte, ampak žrtvujte obilno, le žrtve rodijo sadove in uspehe. Naš spomin na 10. oktober 1920: Darujmo za izobrazbo naše mladine! To naj bo naš odgovor na vsa letošnja izzivanja!»

* **Tri velike slavnosti.** Proslava zmagovalne bitke pri Kumanovu se vrši v dneh 24., 25. in 26. oktobra. Udeleženci odpotujejo iz Beograda deloma 23. oktobra zvečer, deloma pa 24. oktobra zjutraj. Dne 24. oktobra bodo med Kumanovim in Skopljem veliki manevri in revija zbranih čet; manevrov se udeleži nad 10.000 vojakov. V Kumanovu se vrši slavnostna služba božja in «pomen» padlim junakom; zvečer svečan banket. Dne 25. oktobra odpotujejo udeleženci v Skopje, kjer bo naslednjega dne proslava desetletnice osvoboditve Skoplja. Po banketu odhodi v Mitrovico, kjer udeleženci prenoče, naslednjega dne pa odpotujejo v Peč, kjer se vrši slavnostno vstoličenje kralja. Slavnosti se udeležijo kralj, vlada, predsednik narodne skupščine in svečeniki, katere odredi patrijarh. Dne 28. oktobra povratek v Beograd, Slovenija bo pri slavnostih zastopana po šestih oficijelnih reprezentantih. Za proslavo je odoben kredit 1 milijona dinarjev.

* **Prenos kosti četaškega vojvode Tankosića.** Kakor nam poročajo iz Beograda, bo mati pokojnega majorja in četnika Voje Tankosića s sodelovanjem udruženja četnikov dala prenesti smrtne ostanke padlega vojvode, ki je pokopan v Trsteniku, v kraljevsko prestolnico Beograd. V petek je odpotovalo 12 četnikov v Trstenik, da sprejmejo ostanke in jih prenesejo v Beograd, kamor prispejo danes dopoldne. Ob 10. dopoldne jih prenesejo v saborno cerkev, potem pa na novo beograjsko pokopališče. Pogreb se vrši z vsemi častmi, ki jih zasluži narodni junak.

* **Tužna statistika.** Iz statistike, ki jo je izdalo ministristvo za socialno politiko, je razvidno, da se nahaja v Srbiji in Črni gori 137.022 takih rodbin, katerih očete so padli v svetovni vojni. Od teh je 12.937 sirot brez očeta in matere; v Banatu, Bački in Baranji je 14.340 vdov ter 1104 sirot brez očeta in matere, v Dalmaciji je 4057 vdov, sirot brez očeta in matere 2989. V Sloveniji je 9407 vdov z 15.007 otroci, sirot pa je 2012. V Bosni in Hercegovini 12.385 vdov ter 2772 sirot.

* **Hrvatski jezik na Burškem.** Kakor poročajo z Dunaja, se je na učiteljskem in na gimnaziji v Oberwartu na Burškem uvedel obližnati pouk hrvaškega jezika.

* **Promocija.** Včeraj je bil na graški univerzi promoviran za doktorja vsega zdravilstva gospod Viktor Lorger, rodom iz Šmarja pri Jelšah. Čestitamo!

* **Iz davčne službe.** Davčni upravitelj Rudolf Delhunja v Slovenjgradcu je na lastno prošnjo premeščen k davčni administraciji v Ljubljani.

* **Trgatev na Štajerskem.** V vinorodnih krajih bivše Štajerske se je te dni pričela vinska trgatve. Pridelek bo sicer, kakor poročajo, precej obilen, kvaliteta vina pa bo vsled trajnega deževja zaostajala za lanskim kapljico. Mošt se plačuje po 18 kron in višje.

* **Vinogradi v mariborski oblasti.** Iz Maribora nam pišejo: Nepristano deževje zadnjih dni grozi uničiti lepe letošnje nade naših vinogradnikov. Grozde je pričelo pokati in giniti tako zelo, da je ponekod že pol gnilega. Mnogi so že pričeli s trgatvijo, ki jim pa ne bo prinesla zadovoljljivih rezultatov. Nekateri pa še upajo, da vendar še dobimo solnce dni, in hočejo zavleči trgatve vsaj še za dva tedna, kar bi izboljšalo kvaliteto. Letošnji mošt bo zelo nadoben moštu iz

leta 1918, vendar ga bo več, kakor ga je bilo lani. Doslej se giblje cena moštu med 10 in 16 K za liter, kupčije pa je iz umljivih vzrokov malo.

* **Blamirana «Volksstimme».** Mariborska «Volksstimme» se je, da prinaša naš list iz Maribora točno poročila s sodnije. Pred nekaj časa je napisala dolg članek v katerem denuncira mariborske juriste, da izdajajo «Jutru» tajnosti preiskav in poročila o sodbah. Sodišče je pisalo uredništvu «Volksstimme», naj navede konkretne primer, da more začeti preiskavo. Toda sodnja že več tednov zamaž čaka odgovora. Iz kolegialnosti sporočamo «Volksstimmi», da so sodne razprave javne in da sme vsak list poročati tudi o tajnih razpravah.

* **Stanovanjska uredba in pravilnik.** Ker se širijo netočne vesti o novih stanovanjskih nepravilnostih po novem letu, je razglasilo ministristvo za socialno politiko, da pomiri našo javnost — da o samovoljnem odpovedovanju stanovanj ne more biti govora. Od dne 1. januarja 1923 do konca leta 1925 odpade stanovanjski oblasti kompetenca razpolaganja z zasedenimi stanovanjskimi prostori, imela pa bo pravico razpolagati s praznimi stanovanji. Od dne 1. januarja 1923 se bo lahko tako hišni gospodar kakor tudi najemnik pritožili pri stanovanjskem uradu zaradi višine najemnine ter bo odločba v tem oziru odvisna od krajevnih razmer, nikakor pa ne od samovolje stanovanjske oblasti.

* **Konkurz za zdravnike.** Ministristvo za narodno zdravje je sklenilo, da pošlje v češkoslovaško republiko v svrhu študij dva zdravnika, da se specializirata v balneologiji in klimatologiji. Po dovršenih študijah bosta zdravnika morala stopiti v naša državna kopališča. Prošnje pošlje ministristvo za narodno zdravje.

* **Zvišanje mezde pri celjskih krojaških pomočnikih.** Med krojaškimi mojstri in organizacijo krojaških pomočnikov v Celju so se vršila prošle dni pogajanja za zvišanje mezd. Pomočniki, ki so prvotno zahtevali 35 odst. povišanje z veljavnostjo od 1. oktobra so se zadovoljili končno s 25 odst. Temu primerno bodo zvišali tudi krojaški mojstri svojo tarifo.

* **Nakup deviz za uvoz živil.** Kdor hoče uvesti iz inozemstva živila (predvsem moko) mora zaprositi za odobritev potrebnih deviz pri deviznem odboru na rodne banke. V prošnji je navesti količino in ceno živil ter njih skupno vrednost. Naznani ti je tudi, kje je denar položen in komu je dostaviti devize. Dovoljenje izda generalni inšpektorat min. finance v sporazumu z ministristvom socialne politike. V svrhu hitrejših rešitev je pripravljeno, da uvoznik naslovi enako prošnjo tudi naravnost na ministristvo soc. politike. To se lahko zgodi tudi brez javnim potom. Te prošnje se rešujejo v najkrajšem času. Dovoljenje ministristva za soc. politiko služi predvsem v evidenčni svrhe. Na podlagi teh prošenj se obveščajo lokalne oblasti, da primerne kontrolirajo prodajo uvoženih hrane.

* **Popravljen krivica.** Upravni odbor Mestne hranilnice Ljubljanske je spomlad izvršil izdatno regulacijo prejemkov uslužbenecv tega denarnega zavoda. Sklep je bil pravomočen in poviški že nakazani, ko se je nenadoma vmešal v zadevo pokrajinski namestnik Hribar. Brez zakonitega razloga in ne da bi bil za to kompetenten (nadzorstvena oblast je oddelček ministristva trgovine in industrije, ki je v vseh stvarnih zadevah podrejen direktno ministristvu) je pokrajinski namestnik, baje vsled intervencije dveh znanih gospodov, preko vladnega komisarja sistiral sklep upravnega odbora ter prepovedal izplačilo novih prejemkov. Kruto prizadeti uslužbenci Mestne hranilnice so se pritožili na ministristvo trgovine in industrije zoper protizakonito postopanje pokrajinskega namestnika. Načelnstvo JDS je naprosilo ministra Jerjara, da se posebej zavzame za to zadevo. Sedaj je minister trgovine ukrep pokrajinskega namestnika kot protizakonit, v formalnem in stvarnem oziru, razveljavil ter stopi torej sklep odbora Mestne hranilnice v veljavo. Uslužbenici zavoda dobijo izplačane vse pridržane jim višje prejemke tudi za nazaj. Tem poročam so poslali ministru Jerjaru posebno pismo, v katerem mu izreka-ju prisrčno zahvalo za njegovo posredovanje in pomoč v največji stiski.

* **Afera dr. Lemež contra dr. Černič.** Razenska zadeva dr. Lemež contra dr. Černič zaradi razžaljenja časti je bila predvčerajšnjem pri vzklencnem senatu mariborskega okrožnega sodišča končana tako, da je bil primarij dr. Černič oproščen, dr. Lemež pa obsojen v povračilo stroškov.

* **Narobe svet.** Prejeli smo: Pod tem naslovom je zadnjič tožil mlad filolog, češ da bi rabil za dovršitev študij meseč no 8000 kron, kot suplent pa jih bo dobival 1700. Da bo slika popolnejša in svet še bolj narobe, mu kot starejši tovariš sledeče povem: imam nad 20 službenih let in dobivam zase in za vsakega odraslega rodbinskega člana po 1325 K. Noč in dan bi rad poučeval, samo da bi vsotico dvignil za osebo na 1700 K, to da višji šolski svet je pouk neobveznih predmetov ukinil, nadure pa izjavlja, da ji ne bo plačal. Morebiti sprejme višji šolski svet moje otroke dijake za 1325 kron? — Zato mladi prijatelj, če hočeš rabi in svojem dobro, premisli in potem ravnaj! Se je čas!

* **Kazen za krivce železniške nesreče pri Pečenjevcih.** Pred kratkim smo poročali o veliki železniški nesreči, ki se

je pripetila pri Pečenjevcih na progi Nis-Leskovac. Vlada je odredila strogo preiskavo, da se zaslede krivci te največje železniške nesreče v Jugoslaviji. Kakor nam poročajo iz Beograda, so krivci aretirani in obtoženi po čl. 802 k. z., ki določa kazen od 15 do 20 let ječe. V torek se je vršil v Nisu pogreb dvanaestorice orožnikov, ki so našli smrt pri omenjeni železniški nesreči. Rodbine ponesrečenecv dobe primerne pokojnine.

* **Poplave.** Zaradi neprestanega deževja je Sava tako narasla, da se je v nekaterih delih svojega toka v soboto zjutraj na široko razlila čez livade in polja. Tako je med Zalogom in Lazami na treh mestih v večji daljavi popolnoma pokrila deželno cesto in segla tik do železniškega tira. Ponekod je reka izgledala kakor jezero. Skupine dreves, kozolci itd. so pod vodo. Tudi Savina je zopet zalila celjsko okolico, v Laškem je dosegla drevored v kopališču. V soboto popoldne je voda precej potekla, da se je upadanje precej poznalo, vendar je še vedno poplava precej obširna. Tudi od nižjega toka Save se nam javljajo večje poplave, tako od Siska, kjer je vsa okolica zalita.

* **Smrtna kosa.** V št. Vidu pri Lukovici je dne 4. oktobra umrl vojaški računski nadsvetnik v p. gospod Luka Pestator. Pogreb se je vršil včeraj ob obilni udeležbi prebivalstva. — V Ljubljani je umrla v petek ga. Barbara Cidrich, ca. rinskega uradnika vdova.

* **Velika nevihta na Gorenjskem.** Iz Tržiča poročajo, da je v petek zvečer divjala tamkaj huda nevihta, ki je napravila ogromno škodo. Bistrica je močno narasla in prestopila bregove. Vzela se s seboj več mostov, porušila jezove, za sula ceste in zahtevala tudi dve človeški žrtvi.

* **Smrtna nesreča na planinah.** Iz Zirovnice nam poročajo: V četrtek so našli pod «Srednjem vrhom», blizu stee, ki vodi na Stol, kakih 600 korakov od lovskih koč pod «Zelenico» v Beogradu rojenega Aleksandra Nevekoš. Iz krtnege lista je razvidno, da je bil rojen 14. januarja 1902. Padel je čez 16 metrov vi soko skalo in si popolnoma razbil črepijo. Moral je biti na mestu mrtve. Zlomljeno ima tudi nogo. Ležati je moral tamkaj že več časa, ker se je že razširil smrad in se je glava pri prenosu v raket, odločila od telesa. Nahrbtnik in «šajkuha» sta ležala nekoliko proč. Obleden ni bil turistovski. Pri sebi je imel večjo vsoto denarja v naših in dolarskih novčanicah. V petek so ga prepeljali v mrtvašnico na Breznico ter obenem obvestili beograjsko občino.

* **Smrtna nesreča na ljubljanskem kolodvoru.** Včeraj je na državnem kolodvoru v Ljubljani prišel premikač Alojzij Arhar med premikanjem tako nesrečno med vagona, da je vsled stisnjenja na licu mesta izdihnil.

* **Drobne vesti.** Dne 3. oktobra je ravnatelj Gustav Baldani iz Zagreba odpotoval v Ljubljano, odkoder je pisal svoji ženi, da bo izvršil samomor. Kdor ga najde, dobi nagrado 5000 K. — Ivanu Vidmarju v Zgornji Šiški je bilo ukrade-no razne obleke v skupni vrednosti 20 tisoč kron.

* **Plesna veselica s tragičnem zaključkom.** Na plesni veselici na Praprotnem pri železnikih je prišlo med fanti do prepira in končno tudi do spopada, pri katerem je bil Janez Benedik zaboden z nožem v srce. Benedik je umrl še isti večer. V zadevi se vrši sodna preiskava.

* **Cestni napadalec.** V Ljubljani se cestni napadi vedno množijo. Včeraj je neki 20letni neznanec v Mostah napadel domov se vračajočega črkostaveca g. Albinov Zidana, ga z nožem sunil trikrat v hrbet in ga poškodoval tudi na levi rami. Zidana so oddali v bolnico, napadalec pa je ubežal.

* **Študenta-špijona.** V Novem Sadu je policija izročila sodišču dva študenta, ki sta vršila špijonažo in sta kot kurirja južnih Madžarov stalno vzdrževala zvezo med Novim Sadom in Budimpešto. Oba študenta sta pomadžarjena Bunjevca, po imenu Stevan Pletikosič in Ilija Maletetič.

* **Cerkven tat.** Te dni so pripeljali iz Grada v Maribor znanega tihotapca in že neštetokrat predkaznovanega 35letnega Vavla Kurnika, ki je bil rojen v Bačkovi v Slovenskih gorah. V noči od 23. na 24. julija je bil Kurnik ukradel v župni cerkvi pri sv. Marjeti pozlačeno monštranco in dva pozlačena ciborija. Dva dni pozneje je ga graška policija aretirala, ker je vprašal pri nekem zlatarju, ali so neki deli monštrance zlati ali samo pozlačeni. V policijskem zaporu je nato naročil nekemu ujetniku, ki je ravno odhajal iz zapore, naj mu odnese domov nahrbtnik, katerega je imel spravljene v neki gostilni. Tovariš pa je to tajnost izdal in policija je našla v nahrbtniku monštranco od sv. Marjete in oba ciborija. Iz graških zaporov je skušal tat pobegniti, pa so ga ujeli in znova zaprli. Domači orožniki so ohranili nanj dober spomin še od takrat, ko je o priliki neke aretacije vrgel sebe in orožnika v jamo gnojnice, od koder so potem sosedje le s težavo izvlekli orožnika in njega, ki sta se že dušila.

* **Mednarodni tat.** V Somboru je policija vjela nekega internacionalnega železniškega lopova, ki je s svojimi drugovi samo na progi med Subotico, Novim Sadom in Somborom izvršil preko 40 večjih tatvin.

* **Tat pobegnil z društvenim denarjem.** Iz Ljubljane je pobegnil elektrotehnik Rudolf Pirmavec ter odnesel glasbenemu društvu «Svoboda» iz Most 3000 kron denarja.

* **Zagonefna zadeva.** Pred tremi meseci je v Novem Sadu na skrivnostnem način izginila soproga mladega madžarskega zdravnika, sedaj pa je na nepojasnjen način izginil tudi zdravnik sam. Policija rešuje zagonefko.

* **Razbojnik v uniformi.** H kmetu Drobeu v Malem Glogovem sta prišla te dni dva moža v orožniški uniformi s puško na rami. Izjavila sta, da sta orožnika, ter zahtevala, naj jima izroči vojaško puško. Drobeu je zadrževal, da puške sploh nima, na kar sta «orožnika» izvršila hišno preiskavo in «zaplenila» 6720 kron in nekaj obleke, nato pa odšla. Drobeu razbojnikov ni poznal. Uvedeno zasledovanje doslej ni imelo uspeha.

Objave

* **Družba igralcev gledališča «Deveta dežela»** priredi 2 predstavi v soboto, 7. in nedeljo, 8. t. m. v dvorani hotela Tivoli z začetkom ob pol devetih. Razven priljubljenih točk prejšnjega sporeda (Zbor Zajcev, «Salome» in dr.) izvaja gledališče še sledeče novitete: «Oamline Maronahite» — pariška slika; «Pierrot in Kolombina» — polka: «Naj le doni ta stari valček» in dr. Pri predstavah sodeluje tudi nekdanji igralec na bivših carskih gledališčih v Petrogradu in Moskvi.

* **G. dr. Šerko in g. Svengali.** Z ozirom na napade, ki jih je priobčil g. dr. Šerko v nekaterih ljubljanskih listih na njega, nas naproša g. Svengali ob objavi naslednjega odgovora: Moji eksperimenti so se kretali vsi izključno v okvirju budne sugestije ne pa v okvirju hipnoze. G. dr. Šerko bi moral kot psihiater to vedeti in moral bi poznati tudi ogromno razliko med tema panogama, kakor tudi to, da po soglasnem mnenju zdravnikov poskušajo iz sugestije ne vplivajo kvarno na živčevje, kakor vpliva hipnoza. Zato tudi

nikjer nimamo pomislekov proti temu, da se prednašajo ti poskusi tudi pred šolsko mladino, da se ji odkrije nova, interesantna stran človeške narave. Vrti tega so bili vsi moji poskusi z mladino, ki so jim prisostvovali tudi izkušeni šolniki, popolnoma nedolžni in primitivni in — mimogrede omenjeno — izvajani na korist fonda za uboge učence. G. dr. Šerko bi si bil zato lahko prihranil svoje napade, kakor tudi zmerjanje strogo strokovnih prednašanj z «orgijami» in medijev z «manj vrednimi ljudmi», saj je s tem zadel tudi vse one številne stanovske kolege, ki so se že ponovno v svrhu zdravstvenega raziskovanja podvrgli sugestiji. Toliko kot moj prvi in zadnji odgovor na insultacije g. dr. Šerka. — Svengali.

* **V Sokolskem domu v Domžalah** se vrši v nedeljo dne 8. oktobra 1922 vinska trgatve. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 3 Din. Prijatelji Sokolstva ter dobre in neprislilne zabave vabljeni!

* **Pozor!** Upravi cirkuša Henry v Ljubljani se je posrečilo dobiti nove atrakcije. Ker uprava stremi za tem, da bo publiko zadovoljila, je angažirala samo prvovrstne moči. Artisti pridejo vsi iz izolezstva, zato se vrši prva predstava šele v torek 10. t. m. ob pol devetih zvečer. Cirkus ostane v Ljubljani samo še nekaj dni. Radi tega bo blagajna odprta 8., 9. in 10. t. m. cel dan.

* **I. Jugoslov. cirkus «Drina» v Ljubljani.** Dnevne predstave in rokoborbe po znanih cenah. Začetek ob 4. uri popoldne. Zvečer gala-predstava ter trije pari rokoborcev.

* **Našel se je sveženj jagnjetinih kožic.** Lastnik naj se zglaši v upravi artiljerijske delavnice v Ljubljani.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

— znanih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložena znanaka za odgovor. —

Ljubezen na počitnicah

Roman.

in zopet sta se ljubeznivo pogledala. Tuski se je zdelo, da ni Poržicki nje nikoli gledal s tako toplimi pogledi kakor Snapsjo. Tuska je mislila na skupne radosti in skupno trpljenje, ki je vezalo ta dva človeka. Razmišljala je, kako sta se pripravila in se zopet spravila. — Bog ve, ali Poržicki še misli nanjo? —

Ko je tako razglabljala, se je približal Poržicki, da bi jo posadil na zof poleg svoje bivše ljubice. To je bilo preveč. Vzravnavala se je, okrog usten je bil zaigral zaničljiv nasmeh.

«Oprostite... Domov moram... moja mala je bolna!»

«Ali saj ni nič! Pita si bo vedela sama pomagati,» je dejal Poržicki ter je zmajal z ramami.

«Prosim! Vem, kaj mi je storiti.»

«Ali je to ono dražestno dekletce, ki je bilo z vami v Kuznicah?» se je vmešala v pogovor Snapsja. «Oh, pošljite po zdravnika! Tukaj je dober specijalist...»

«Saj je že bolje. A domov moram...»

Šla je k vozu. Zaman je pričakovala prijazne besede. Nič se ni oprostilo; pomagal jej je v kočijo, a sam ni sedel k njej. Slišala je, kako je naročil kočijaža:

«V Skibowko k Obidowskim!»

Kočija je oddrdrala po kameniti cesti. Tuska je imela čut, kakor da jo je kdo polil z mrzlo vodo. Za hip so jej zastale misli. Stisnila se je v kot kočije in je sedela kakor odrevenela. Razumela je, da se je Poržicki vrnil k «svojim», ker ga je tako brutalno odbila... Voz se je ustavil v veliki luži

pred hišo Obidowske. Tuska je vrgla kočijažu goldinar in je naglo stopila v kočjo.

Pita je ležala na postelji, zavila v pled. Ko je vstopila mati, se je dvignila.

«No, kako? Ali ti je bolje?» je vprašala Tuska.

«Bolje.» Legla je zopet nazaj in zaprla oči.

Tuska se je počasi preoblačila, samo da ubije čas. Potem se je zavila v pled in sedla k peči. Globoka žalost je prežala iz vseh kotov. Vse naokrog jo je spominjalo večerov, ki jih je preživela s Poržickim, s človekom, ki si je brez misli postavil tu svoj mali, tihi «dom» in je sedaj odšel, ne da bi se samo ozrl nanjo.

«Koliko je že imel takih gnezdi?» si je mislila Tuska z bridkostjo v srcu... «koliko?... Cemu je prišel k meni? Kako naj prenašam sedaj to samoto?»

Mislil so jej hitele nazaj v njeno prejšnje življenje. Zdelo se jej je pust, prazno, brez toplote in svetlobe... «Da ga ni bilo, bi se bila udala v usodo.»

Namrščila je obrvi in stisnila ustnice: «Moram se udati!»

Na ogalu omare je stala vaza s šopkom razcvetlih, veselih makov.

«Proč s tem!» je vzkliknila.

Vzela je cvetlice in je stopila z njimi na verando. Ondi jih je vrgla v blato. Veter in dež sta jej bičala obraz, da je bila v enem hipu vsa mokra po laseh. Vrnila se je zopet v sobo in sedla k peči. Silila se je misliti na svoje «dolžnosti».

«Moža imam... otroke... nanje moram misliti... samo nanje. Ako mislim še na koga, storim greh! Greh!»

Pred njenimi očmi so se vrstile najraznovrstnejše podobe. Njena dečka, molččica, v šolski obleki, skrita za palčami; mož suh in upal, da se je krčilo

srce; spovednice s strogimi izpovedniki, dolge noči brez spanja, v katerih se skrivajo glava v blazine, vse mokre od solz...

«Greh!... Greh!...»

Vihar je butal ob okna in stresal kočjo. Ozrla se je po izbi, ki se jej je zdela sedaj kakor strašna past, v katero se je vjel pokoj njene duše.

Toda ali je samo Poržicki kriv vsega, kar se je zgodilo? Ali ni tudi ona izžvala onega poljuba, izraza strasti? Ali niso vsak dan večkrat neslišno drgetali na njunih ustnih taki poljubi, ki sta jih pošiljala s pogledi drug drugega mu...

Greh! Greh!

Izginjala je jeza na Poržickega in se je umikala stokrat bolestnejšemu čustvu: zavisti. Trepetala je v misli, da gleda on sedaj s toplimi očmi nekdanjo ljubico, kakor zna gledati samo on.

«Z njo je sedaj, z njo!»

Koča je ječala v svojih sklepih, Pita se je dvignila na svoji postelji.

«Nič ni! Le spi! Vihar razgraja.»

Otrok v polnu je padal kakor klas nazaj v blazine.

Tuska je začela dreveneti. Po ničemer ni hrepnela, ničesar ni želela, samo to je vedela, da je jako zmučena in bedna.

Nenadoma se je ustavila kočija pred hišo. On!

Dvignila je glavo, dih jej je zamiral v prsih. Slišala je, kako je vstopil v vežo, otresel plašč, sezul galoše in vstopil v svojo sobo.

Tuski je postalo naenkrat tako lahko. Vedela je, da je doma, da je z njo pod isto streho in ga bo jutri zopet videla. Minila je vsa bridkost. Bila mu je hvaležna, da ni potkal na njena vrata, kajti vedela ni, kako bi se vedla v svojem razburjenju, ka bi mu rekla.

Morda bi celo jokala, in to bi bilo najhuje.

«Odslej hočem drugače postopati z njim,» si je rekla ter vstala z naslonjača. «Vedeti ne sme, kaj se vrši v meni.»

Pogledala je na uro. Jedva deset. To jo je popolnoma pomirilo.

«Kaj je na tem, da je bil s kolegi v slaščičarni?»

V tem hipu je začela ropot na vratih. Vstopila je gospodinja.

«To je za vas,» je rekla, «in to za malo.» Oddala je zavitek kolačkov z vrtnico ter časopise in za Pito «cali chloricum».

«Recite, da se zahvaljujem!»

Mislil je torej nanjo.

Svet se je razjasnil Tuski, dasi je sveča že pojemale. Položila je zavitek z vrtnico in časopise na mizo ter se začela odpravljati spat. Na nočni omarici je ležal ličen molitvenik z vezavo iz biserne matic.

«Molila bom,» je sklenila Tuska, «če nisem storila nič hudega.»

Ampak molitvenik jej je padel iz rok, iz kotov je lezlo in sikalo proti njej:

«Greh! Greh!...»

Globoka bolest je navalila nanjo kakor množica oblakov pred nevihto. Tuska se je zgrudila z obrazom v blazino in je obležala nepremično. Zunaj je divjalo neurje in veter se je zagajal ob tramovje kočje.

XXVII.

Ko sta se naslednjega jutra sešla v veži, ona blede, oblečena v toplo, nagubano flanelno jutranjko, on blede, čih oči in nekoliko spaljenih ustnic, nista za hip rekla ničesar, kakor ljudje, ki se po dolgi odsotnosti zopet srečajo. Od njega je vel hlad in Tuska je takoj čutila to. Njune oči so begale v

različno smer po svetlih pikah, ki so bile vrezane v trame.

«Kako je Piti?» je vprašal Poržicki.

«Hvala, bolje.»

«Saj veste, da je danes skušnjava?»

«Vem,» je odgovorila Tuska suhoparno. Hotela mu je zabrusiti v obraz, da ne mara igrati in ne pusti «cigan-ske bande» v svojo sobo; toda jezik jej je bil kakor hrom. Molče je šla v svojo sobo.

«Hotel sem vam še povedati, da da nes ne bomo jedli skupaj. Povabljen sem,» je bil zaklical.

«H kolegom?»

Motril jo je nekaj časa z ostrim pogledom.

«Da! Od onod pridem z Martinov in Markowsko k vam.»

«Dobro!»

Vstopila je v sobo in zaprla vrata za seboj.

«To je torej konec — flirta!» je razmišljala.

Tuska se je ozrla naokrog, pobrala je razne malenkosti, s katerimi se je, kakor je sam dejal, «preselila» k njej in je dala vse vstopivši gospodinjini.

«Nesite to gospodu tu nasproti!» je ukazala strogo.

Ko je Pita to videla se je čutila obvezano, da stori isto. Zavila je barve, svinčnike in druge risarske priprave — darove Poržickega — in je vprašujoče gledala mater.

V tem trenutku je vstopila Obidowska.

«Kaj je rekel gospod?» je vprašala Tuska nepremišljeno.

«Nič... Samo smejal se je tako močno in tako dolgo, da se mu je končno zaletelo,» je odvrnila gospodinja.

Tuska se je jezila čim dalje bolj. Tudi se jej je zdelo, da vidi v Pitinih očeh nekaj, kar jo je dražilo še bolj (Dalje prihodnjič.)

Teža 55 kg

Zündapp

1 l. bencina na 45 km

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

O. ŽUŽEK

Ljubljana, Sodna ulica 11.

Tel. Int. 461.

3340

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Czapska, Ehrbar, Hözl, Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hitišerjeva ulica 5.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

Halo! Čitajte! Prepričajte se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov, novih modelov in pnevmatike po ceni 71

„TRIBUNA“, tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4. Trgovina: Stari trg št. 28.

Sprejemajo se popravila za v polno popravilo.

„Tribuna“ tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

Velika zaloga dvokoles, motorčkov, otroških vozičkov, šivalnih strojev, pnevmatike in strojni delov.

Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, Stari trg št. 28. 75

Pozor! Pozor!

Pravi „Gaiser“-čevlji, čevlji za smučarje ter lovski čevlji

vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevljarški delavnici 75

Anton in Jož. Brajer

Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuval, od najpreprostejših do najfinišne izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Divjačina

kakor srne, zajce, fazane, trocke, divje race, sluke itd. v vsakem času po najpovoljnejših cenah kupuje

E. VAJDA

veletrgovina z divjačino in perjadjo Cakovec, Medjimurje.

Brzovjavni naslov: Vajda Čakovec.

Interurban telefon št. 59. 48

PERILO

za dame, gospode in deco, oprema za novorojenčke po najnižjih cenah pri

A. Šinković nasl.

K. SOSS 43/1

Ljubljana, Mestni trg 19.

Blago za prevleko divanov in družega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sadlarje itd. priporoča tvrdka 84/VI

A. & E. Skabernè Ljubljana

Mestni trg 10

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 81

TVRDKA

GRIČAR & MEJAČ

ZALOGA OBLEK ZA GOSPODE, DAME IN OTROKE SE NAHAJA

V ŠELENBURGOVI ULICI 3

VOGAL KEAFLOVE ULICE.

Potnik za Jugoslavijo!

Tovarna išče spretnega potnika-strokovnjaka v modni stroki. Fiksna plača, potni stroški in procenti od prometa.

Dobro vpeljeni potniki, ki že potujejo za to stroko, niso izključeni ter se jim nudi slajen postranski zaslužek.

Ponudbe pod „Svilena roba“ na upravo „Jutra.“ 34/29

Ivan Zakotnik

mestni tesarski mojster Telefon št. 379.

Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 45 Tovarna furnirja.

Proda se drogerija

izborno vpeljana v večjem kraju Slovenije. Potrebni kapital 700.000 Dinarjev. Vzrok družinske zadeve. Reflektanti se prosijo, da vpošljejo svoje naslove pod „Drogerija“ na Anončno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 341/8

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zecarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzovjavni: Ranzinger. Interurban telefon 60.